

Nr 157.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar; given Stockholms slott den 10 mars 1923.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Sven Linders.

Förslag

till

Lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

1 mom. Denna lag skall, i den mån ej annat föränledes av bestämmelserna i 2 mom., tillämpas i fråga om:

- 1) kommunskogar, varmed förstås skogar, som tillhöra kommuner eller andra samfälligheter för vårdande av gemensamma angelägenheter, vilkas uppgift och verksamhet är bestämd genom författningar av kommunallags natur;
- 2) skogar å sockenallmänningar, som jämlikt 16 kap. byggningsbalken må nyttjas av dem, som i socknen äro;
- 3) skogar, som tillhöra fideikommiss eller annan stiftelse, däri ej inbegripen stiftelse, tillkommen enligt stadgandena i 16 kap. 1 § ärvdabalken;
- 4) skogar, tillhöriga hushållningssällskap ävensom föreningar och sällskap, bildade för befordrade av skogsvård i allmänt intresse.

2 mom. Lagen äger icke tillämpning å:

skogar, som lyda under förordningen den 26 januari 1894 (nr 17) angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket; inom Kopparbergs och Gävleborgs län vid storskifte avsatta häradsallmänningar och besparingsskogar; samt skyddsskogar och skogar å flygsandsfälten i Hallands län.

3 mom. Om rätt för Konungen att för visst fall medgiva befrielse tillsvidare från lagens tillämpning stadgas i 19 §.

2 §.

Skogar, som i denna lag avses, skola stå under överinseende av skogsvårdsstyrelsen i orten. För orter, där skogsvårdsstyrelse icke

finnes, åligger överinseendet den skogsstatstjänsteman, som enligt vad därom är stadgat, där har att taga befattning med enskildas skogar; och skall för sistnämnda orter vad här nedan i 3—13 §§ sägs om skogsvårdsstyrelse gälla för nu angivne skogsstatstjänsteman.

3 §.

1 mom. Är skog av den omfattning och i övrigt av sådan beskaffenhet, att hushållningsplan kan för densamma med fördel tillämpas, skall skogen skötas efter sådan plan.

Finnas i samme ägares hand två eller flera skogar, som icke var för sig men tillsammans äro ägnade att skötas efter hushållningsplan, skola de underkastas gemensam sådan plan.

2 mom. I fråga om skog, därå icke efter ty i 1 mom. sägs hushållningsplan kan tillämpas, skall skogsvårdsstyrelsen meddela de bestämmelser, som finnas nödiga och lämpliga för ernäendet av så tillfredsställande skogsvård, som omständigheterna medgiva.

3 mom. Fråga, huruvida föreskrifterna i 1 eller 2 mom. skola tillämpas, avgöres av skogsvårdsstyrelsen genom särskilt beslut. Erfordras för prövning av denna fråga särskild utredning, äge styrelsen därom föranstalta, vare sig genom infordrande av uppgifter rörande skogen eller, där så finnes nödigt, genom undersökning å platsen. Vid sådan undersökning skall nödig hantlangning utgöras av skogens ägare.

4 §.

Hushållningsplan, varom i 3 § 1 mom. sägs, skall vara lämpad efter skogens beskaffenhet och rådande ortsförhållanden samt upprättad enligt sådana på vetenskapen och erfarenheten grundade regler, som äro ägnade att försätta och bibehålla skogen i skogligt tillfredsställande skick samt bereda största och möjligast jämna behållna avkastning därifrån. I planen skall inbegripas förefintlig kalmare.

Är skogen besvärad av avverknings- eller annan nyttjanderätt, som upplåtits antingen före den 1 januari 1923 eller ock därefter, men innan skogen kommit i sådan ägares hand, som i 1 § 1 mom. omförmales, skall vid planens upprättande tillses, att innehavaren av berörda rätt icke vid planens tillämpning lider vidare inskränkning än som är nödig för bevarandet av skogens återväxtmöjligheter eller till förebyggande av sådan avverkning i yngre skog, som ej är förenlig med en god skogsskötsel å egendomen i dess helhet.

5 §.

1 mom. Finnes för skog, vilken enligt skogsvårdsstyrelsens beslut skall skötas efter hushållningsplan, förut vederbörligen fastställd sådan plan, skall densamma lända till efterrättelse intill dess tiden för dess giltighet tilländalöper.

I annat fall skall skogsvårdsstyrelsen lämna skogens ägare, där denne inom en månad efter det skogsvårdsstyrelsens beslut vunnit laga kraft därom framställer begäran, tillfälle att inom förelagd tid inkomma med förslag till hushållningsplan, varvid skola fogas över skogen upprättad karta i erforderlig skala ävensom allmän beskrivning och noggrann beståndsbeskrivning med uppskattning av virkesförrådet samt uppgifter angående skogen åvilande avverknings- och annan nyttjanderätt.

På skogsvårdsstyrelsen ankommer att efter prövning meddela fastställelse å planen oförändrad eller med erforderliga jämkningar eller ock vägra fastställelse å densamma.

2 mom. Har skogens ägare ej begärt få inkomma med förslag till plan eller försuttit därför förelagd tid, eller har fastställelse å ingiven plan vägrats, låte skogsvårdsstyrelsen föranstalta om hushållningsplans upprättande genom därför av styrelsen eller, på dess begäran, av domänstyrelsen förordnad sakkunnig person. Sålunda förordnad förrättningsman har att verkställa den undersökning och vidtaga de övriga åtgärder, som erfordras för upprättandet av förslag till plan, vilket förslag, åtföljt av karta och handlingar, varom i 1 mom. sägs, skall insändas till skogsvårdsstyrelsen för prövning och fastställelse. Över sålunda upprättat förslag skall skogens ägare beredas tillfälle att yttra sig. Meddelas fastställelse å planen, skall skogens ägare vidkännas kostnaderna för nämnda åtgärder och för handlingarnas anskaffande. Skogsvårdsstyrelsen har att i sammanhang med beslut angående planens fastställande meddela yttrande i kostnadsfrågan.

Rörande förrättning, varom nu sagts, och om gottgörelse, som tillkommer förrättningsman, meddelas närmare föreskrifter på sätt Konungen bestämmer.

6 §.

Bestämmelser, som meddelas enligt 3 § 2 mom., skola särskilt innefatta erforderliga föreskrifter om skyldighet att sörja för återväxt samt om skydd för yngre skog och skog i sådant läge, att genom ovarsam avverkning skogens bestånd kan äventyras eller återväxten särskilt försvåras. Vad i 4 § andra stycket stadgas äge här motsvarande tillämpning.

Där skogsvårdsstyrelsen finner sådant erforderligt, må styrelsen före bestämmelsers meddelande föranstalta om undersökning på stället; därjämte skall tillfälle beredas skogens ägare att yttra sig. Hantlangning vid undersökningen skall utgöras av skogsägaren.

7 §.

Anser skogsvårdsstyrelsen särskilda föreskrifter för skötseln av skog, som hör under denna lag, nödiga under tiden intill dess hushållningsplan varder fastställd eller bestämmelser enligt 3 § 2 mom. meddelade, äge styrelsen lämna sådana föreskrifter.

Innan hushållningsplan blivit fastställd eller bestämmelser, som nyss sagts, meddelats, må avverkning för annat ändamål än fastighetens eller därmed sambrukad fastighets oundgängliga husbehov icke ske i vidare mån än som varder uti jämlikt första stycket meddelade föreskrifter eller eljest på särskild ansökan av skogsvårdsstyrelsen medgivet.

Utän hinder av vad i denna paragraf stadgas må innehavare av avverknings- eller annan nyttjanderätt, som i 4 § andra stycket avses, njuta sin rätt tillgodo utan vidare inskränkning än i sistnämnda lagrum angivits.

8 §.

Hushållningsplan skall omfatta en tid av minst tio, högst tjugu kalenderår.

Vid meddelandet av föreskrifter enligt 3 § 2 mom. skall skogsvårdsstyrelsen för varje fall bestämma den tid, de skola gälla.

9 §.

I god tid före utgången av den för hushållningsplan fastställda giltighetstid skall verkställas undersökning till utrönande av de förändringar, skogen undergått, samt upprättas och fastställas ny plan. Därvid skall i tillämpliga delar gälla vad ovan i 5 § är sagt; skolande skogens ägare, om han vill avgiva förslag till ny plan, göra detta senast ett år före utgången av den förutvarande planens giltighetstid.

Vad här är sagt om hushållningsplan äge motsvarande tillämpning beträffande bestämmelser, som meddelats enligt 3 § 2 mom.

10 §.

I fastställd hushållningsplan eller av skogsvårdsstyrelsen meddelade bestämmelser må ändring kunna av styrelsen göras, då styrelsen finner detta på grund av förelupna omständigheter nödvändigt för det med

planen eller bestämmelserna avsedda ändamålet, eller från skogsägarens sida synnerliga skäl därtill anföras; skolande i förstberörda fall tillfälle beredas skogsägaren att yttra sig i ärendet.

11 §.

Sker överträdelse av vad i fastställd hushållningsplan eller jämlikt 3 § 2 mom. meddelade bestämmelser föreskrivits, och bliva i anledning därav särskilda åtgärder nödiga för skogens behöriga skötsel, äge skogsvårdsstyrelsen föreskriva sådana åtgärder.

12 §.

Har åtgärd, som enligt hushållningsplan eller meddelade föreskrifter skolat företagas, blivit eftersatt, och är densamma nödvändig för skogens behöriga skötsel, må länsstyrelsen på framställning av skogsvårdsstyrelsen förelägga den eller de försumlige att vidtaga den eftersatta åtgärden vid visst lämpligt vite.

Försittes vite, må länsstyrelsen jämte utdömandet av det försuttna vitet antingen meddela nytt vitesföreläggande eller ock, där omständigheterna därtill föranleda, förordna om skogens ställande under vård och förvaltning av en eller flera gode män, som av länsstyrelsen utses.

13 §.

Gode män, som i 12 § omförmälas, skola årligen inom tid, som av länsstyrelsen bestämmes, till skogens ägare eller den, som äger lagligen företräda ägaren, avlämna vederbörlig redovisning för sin förvaltning. Talan å förvaltningen må anställas vid domstol inom sex månader från det redovisningen avlämnades; fösummas det, vare rätt till sådan talan förlorad.

För sin förvaltning äge gode männen njuta arvode, som i brist av åsämjande bestämmes av länsstyrelsen.

God man må av länsstyrelsen entledigas, när länsstyrelsen därtill finner anledning.

Förvaltning av gode män upphöre, där sådant av skogens ägare yrkas och länsstyrelsen efter skogsvårdsstyrelsens hörande finner omständigheterna det medgiva.

14 §.

1 mom. Föranstaltar någon, som i förvaltningen av under denna lag hörande skog företräder ägaren, avverkning eller annan åtgärd, som enligt lagen eller jämlikt densamma meddelad föreskrift icke må äga rum, eller företager innehavare av fideikommissegendom avverkning eller

åtgärd, varom nu sagts, vare straffet böter från och med tjugufem till och med tvåtusen kronor.

Dömes innehavare av fideikommissegendom enligt detta mom. till straff för olovlig avverkning, skall tillika det avverkade virket, där det ligger å skogen kvar eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, vare han skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke. Har efter avverkningen föreskrift, som överträtts, blivit genom laga kraftvunnet beslut upphävd, förty att densamma icke bort meddelas, må icke virke dömas förbrutet eller ersättning utdömas, som här är sagt.

2 mom. Förbryter sig innehavare av avverknings- eller annan rätt å skogen vid utövningen härav emot denna lag eller i enlighet därmed given föreskrift, straffes med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor; och skola därjämte bestämmelserna i 1 mom. andra stycket äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Innefattar förseelse, varom i 1 mom. sägs, förbrytelse mot allmänna strafflagen, skall gärningen bedömas enligt vad i 4 kap. 1 § strafflagen är för likartat fall stadgat.

15 §.

Allmänne åklagaren så ock skogsvårdsstyrelsen och dess tjänstemän med högre skoglig utbildning äge lika behörighet att åtala förseelser, varom i 14 § sägs, samt att med beslag belägga virke, som kan dömas förbrutet. Sistberörda befogenhet tillkomme jämväl övrig hos skogsvårdsstyrelsen anställd skogspersonal.

Där ej skogsvårdsstyrelse finnes, tillkomme åtals- och beslagsrätt allmänne åklagaren och vederbörande skogsstatstjänsteman samt sistberörda befogenhet dessutom den bevakande personal vid skogsstaten, som har att övervaka lagens tillämpning.

Har någon, som ej är behörig att utföra åtal, gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade.

Varder ej inom fyrtiofem eller, där ej skogsvårdsstyrelse finnes, sextio dagar från det beslaget skedde, åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet; ägande skogsvårdsstyrelsen att, innan åtal anhängiggjorts, häva beslag, som verkstälts av någon dess befattningshavare, så ock skogsstatstjänsteman beslag, som verkstälts av honom underlydande personal vid skogsstaten.

16 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar, innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

17 §.

Böter och viten, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så, att en fjärdedel, dock högst ettusen kronor, tillfaller åklagaren samt återstoden den av vederbörande skogsvårdsstyrelse omhänderthavda skogsvårds-kassan eller, där skogsvårdsstyrelse ej finnes, kronan; dock att, där annan än åklagaren verkställt beslaget, beslagaren skall av åklagarandelen undfå hälften. Har skogsvårdsstyrelsen anställt åtalet, skall det belopp, som eljest skulle tillkomma åklagaren, tillfalla skogsvårds-kassan.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman ned sättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning vidare gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

Saknas tillgång till fulla gäldandet av böter eller vite, vartill någon enligt denna lag fälles, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

18 §.

1 mom. Skogsvårdsstyrelses eller skogsstatstjänstemans jämlikt denna lag fattade beslut skall så fort ske kan skriftligen delgivas ägaren av den skog, beslutet avser.

2 mom. Över skogsvårdsstyrelses beslut må klagan föras, om be-

slutet avser fastställelse eller ändring av hushållningsplan genom besvär hos domänstyrelsen, och i annat fall genom besvär hos länsstyrelsen. Besvärerna skola i vartdera fallet ingivas före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av beslutet.

Över domänstyrelsens eller länsstyrelsens beslut må klagan föras hos Konungen genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av samma beslut.

3 mom. Mot skogsstatstjänstemans beslut må klagan föras genom besvär hos domänstyrelsen före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av beslutet.

Den med domänstyrelsens beslut missnöjde må däröver föra klagan hos Konungen efter ty i 2 mom. andra stycket sägs.

19 §.

Äges skog av skogsvårdssällskap, som i 1 § 4) sägs, eller utövas dess vård och förvaltning under medverkan och tillsyn av sådant sällskap, ankomme på Konungen att, där sällskapets stadgar blivit av Konungen fastställda, beträffande sådan skog på ansökan medgiva befrielse tills vidare från tillämpningen av vad här förut i denna lag är stadgat.

Över skogar, rörande vilka sådant medgivande är lämnat, äge domänstyrelsen utöva tillsyn.

Denna lag, varigenom upphäves förordningen angående förvaltningen av städernas skogar den 24 juli 1903 (nr 79 s. 20) så ock vad eljest i lag eller författning finnes stadgat stridande mot den nya lagen, skall träda i kraft den 1 juli 1923.

Har någon jämlikt förut gällande bestämmelser erhållit utsynning eller tillstånd till avverkning, skall vad i denna lag stadgats ej utgöra hinder för honom att verkställa avverkning i enlighet med vad sålunda tidigare medgivits, dock icke senare än inom fem år från utsynningen eller tillståndets meddelande eller den kortare tid, som därvid bestämts.

Har innehavare av avverkningsrätt enligt förut gällande bestämmelser varit ansvarig för vidtagande av åtgärder till betryggandet av återväxt, vare han pliktig ersätta skogsägaren kostnaden för de åtgärder i nämnda syfte, som denne enligt denna lag fått verkställa i anledning

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 123 häft. (Nr 157). 2

av avverkningsrättsinnehavarens utövande av sin rätt, dock icke till högre belopp än som skolat utgå för sådana åtgärder enligt tidigare lag.

Avverkningsförbud, som meddelats enligt tidigare lag, skall, där skogen kommer under bestämmelserna i denna lag, upphöra att gälla.

Överträdelse, som ägt rum mot tidigare gällande lag, straffes enligt densamma.

---

*Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 27 oktober 1922.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden
LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN,
LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders anför, efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet, vidare.

Sedan Kungl. Maj:t beslutat, att lagrådets yttrande skall inhämtas över det av mig anmälda förslaget till ny skogsvårdslag, anhåller jag att vidare få redogöra för *förslaget till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.*

Skogslagstiftningskommitténs förslag att vissa skogar, som med hänsyn till sina ägare vore lämpade för en på uthållighet beräknad hushållning, skulle ställas under särskilda, därtill syftande bestämmelser, har vunnit allmän anslutning. Kommittén har sammanfört de skogar, den ansett härvid böra komma i fråga, uti ett särskilt lagförslag med ovanstående rubrik, under framhållande bland annat att däruti ingå dels vissa skogar, som vore att beteckna såsom enskildas, och dels sådana, som icke kunde hänföras under nämnda beteckning. Även domänstyrelsen har i sitt utlåtande över kommittéförslaget tänkt sig en särskild lag angående ifrågavarande skogar, ehuru den icke utarbetat något fullständigt textförslag härutinnan. Av kommitténs ordförande, vilken avgivit ett omfattande reservationsförslag, hava dessa skogar gjorts till föremål för särskilda bestämmelser och i förslag, som avfattats av skogsvårdstytternas delegerade, hava de sammanförts uti en och samma lag med enskildas skogar såsom ett andra huvudkapitel under beteckningen »andra än enskildas till statens ej hänförliga skogar». Med den ståndpunkt jag i det föregående angivit ifråga om en systematisering för närvarande av skogsförfattningarna, delar jag kommitténs och domänstyrelsens åsikt härutinnan.

1 §.

Komm. 1 §; reserv. 73, 92, 93 §§.

*Kommun-
skogar.*

Bland de skogar, som avsetts skola ingå under de strängare bestämmelserna, märkas främst sådana, som tillhöra kommuner eller andra samfälligheter av kommunal natur. Härom och om vad med sådana skulle förstås har icke någon meningsskiljaktighet synts råda.

*Sockenallmän-
ningsskogar.*

Såsom en andra kategori hithörande skogar upptager förslaget skogar å sockenallmänningar, d. v. s. sådana i gammal mening, om vilka det i 16 kap. byggningsbalken är stadgat, att de må nyttjas av dem, som i socknen äro. Om dessa allmänningar gälla vidare ännu 8—10 §§ i 1805 års skogsförordning, vari bland annat stadgas, att det skulle åligga sockenborna att sinsemellan överlägga och besluta om bästa sättet samt medlen till allmänningens vård och tillsyn, och därvid, om de så nödigt funne, utse vissa personer, som allmänningen aktade, samt med dem överenskomma om den belöning de därför hade att åtnjuta, såsom de ock ägde att av sina medel välja tvenne uppsyningsmän, som borde å allmänningen hava ett närmare inseende samt åverkansmål angiva, åtala och utföra. Allmänningar av denna art förekomma enligt kommitténs utredning endast till ett ytterligt fåtal, och de som förekomma äro av ringa skoglig betydelse; de hava emellertid synts böra medtagas för att icke lämnas utanför den reviderade skogslagstiftningen.

Kommittéreservanten har däremot icke medtagit sockenallmänningarna, utan ansett riktigtast att nu lämna hittillsvarande bestämmelser om dessa utan ändring och utan tillägg. Med framhållande av, att frågan om dessas skogliga vård intimt sammanhänge med frågan om de särskilda samfällighetsdelägarnas rättigheter att bruka och tillgodogöra sig skogen, har reservanten funnit det ovisst, huruvida de i sistberörda hänseende gällande bestämmelserna i 1805 års skogsförordning kunde stå väl tillsammans med det av kommittén föreslagna skogsbruksättet å allmänningarna. Kommittén hade emellertid saknat anledning att ge sig in på berörda bestämmelser av mera civilrättslig art.

Såväl skogsvårdsstyrelsernas delegerade som domänstyrelsen hava i denna punkt följt kommittémajoriteten, och även mig synes intet hinder därför föreligga i de av reservanten anmärkta avseendena.

*Stiftelsers
skogar.*

Den tredje av kommittén hitförda kategorien skogsägare utgöres av stiftelser, och dessa innefattas även i de övriga förslagen. Kommittén har sökt giva en definition på begreppet stiftelse, varjämte kommittén icke ansett alla stiftelsers skogar böra föras under den ifrågavarande

lagen. Definitionen lyder, att med stiftelse avses sådan inrättning, som tillkommit genom att egendom av enskild överlåtits för att under fortvarande bestånd förvaltas som särskild förmögenhet till främjande av bestämt ändamål. I fråga om begränsningen av stiftelser, vilkas skogar borde höra under lagen, har kommittén angivit, att denna ej skulle äga tillämpning å stiftelser av fideikommissnatur samt att i övrigt en förutsättning för en stiftelses förande under lagens tillämpning vore, att Konungens befallningshavande därom förordnat med hänsyn till att stiftelsen till sitt ändamål och omfattningen av sin verksamhet vore sådan, att den kunde anses vara av vikt för det allmänna. Om denna begränsning yttrar kommittén i sina motiv:

»Är nu verksamheten sådan, att den äger rum i något allmänt intresse, torde därav följa både en rätt och en plikt för det allmänna att tillse, det berörda förutsättning för verksamhetens jämnhet och säkerhet upprätthålles. Det ena allmänna intresset bör gå hand i hand med det andra. Men i det sagda läser och ligga, att om förhållandet återigen är att en korporation eller stiftelse har ett enbart enskilda intressen tjänande syfte, den visserligen även då önskvärda planmässigheten i skogsvården icke kan från det allmänna sida påfordras. Det skulle då vara för tillvaratagandet av de framtida tillgodonjutarnas av den ifrågavarande verksamheten intressen, men först och främst torde det vara i principiellt hänseende tvivelaktigt, huruvida det vore riktigt att taga dessa enskilda intressen i särskild vård framför andra, och i varje fall skulle ett dylikt förmynderskapstagande icke kunna tillämpas generellt, beträffande varje korporation eller stiftelse, utan finge alltid en förutgående undersökning av korporationen eller stiftelsen och dess syfte hava skett. Härvid är man emellertid inne på ett annat område än den egentliga skogslagstiftningen, och ett område, där den för närvarande förefintliga bristen på nöjaktiga bestämmelser icke kan avhjälpas genom några i samband med en skogslag meddelade ersättningsbestämmelser. Utan tillfredsställande regler skulle emellertid en sådan undersökning och bedömning, som nyss sagts, leda till svåröverkomliga vidlyftigheter och vanskligheter.

Sådana lära nog, så länge omförmälda brist på bestämmelser i ämnet föreligga, icke heller kunna helt undvikas, när det gäller att avgöra, huruvida en korporation eller stiftelse kan anses verka i det allmänna tjänst eller avse ett allmänt ändamål eller icke. För ett dylikt avgörande torde nämligen icke heller några allmängiltiga, för inryckande i en skogsvårdsförfattning lämpade regler kunna uppställas, då ju ändamålen med en korporation eller stiftelse kunna vara så mångahanda. Där syftet är välgörenhet, uppfostran eller någon särskild utbildning, lär det väl i regel få anses vara av allmänt intresse, men ofta kunna dock därmed vara förknippade sådana släkt- eller hemortsvillkor, att de härigenom tillgodosedda enskilda intressena väga över det allmänna. Om sålunda även här ett särskilt avgörande för varje fall torde vara det enda möjliga, bör dock ett avgörande av denna fråga vara förenat med mindre svårigheter än ett bedömande av ovanberörda inbörd skulle vara.»

Kommittéreservanten har samma definition på stiftelse som kommittén, men har beträffande dennas uppdelning av sådana stiftelsers skogar, som böra föras under lagen, och sådana, som icke böra föras dit, anmärkt, att kommittén icke uppmärksammat, det åtskilliga skogar, hörande till sådana stiftelser, som definierats, lydte under förordningen om de allmänna skogarna. Till undvikande av oklarhet, i vilka fall en inrättnings skog enligt kommittén borde falla inom nämnda förordning eller inom kommunsskogslagen, hade, syntes det reservanten, vägledande bestämmelser bort av kommittén lämnas. Därjämte har reservanten icke velat skilja mellan stiftelser, som äro av vikt för det allmänna, och andra. Han har härom yttrat:

»För min del har jag icke funnit någon anledning att i mina förslag göra någon åtskillnad av angiven art. I motsats mot kommittén håller jag före, att staten alltför väl *kan* ställa en skog under plantvång. oavsett huruvida ägaren till skogen har en uppgift och verksamhet, som kan sägas vara av vikt för det allmänna, eller ej. Och att staten kan ålägga plantvång utan hänsyn till det ägande subjektets större eller mindre betydelse för det allmänna finner jag påtagligt *just* i fråga om stiftelseskogar. Vid dem finnes den ägarens permanens och uthålliga bestånd, som i regeln är väsentligt för att ett planmässigt skogsbruk skall åläggas. I fråga om dem äger ofta det förhållandet rum, att, huru goda bestämmelser om förvaltningen stiftaren än givit, administrationen kanske ej kan påräknas alltid bliva av bästa slag; och det förmynderskap beträffande skogen, som staten genom sina planvårdsbestämmelser tillerkänner sig, kan vara högst behöfligt. Överhuvud kan det väl sägas vara ett statens intresse, att på framtiden beräknade stiftelser, förutsatt att de icke ha ett lagstridigt eller osedligt ändamål, bliva vidmakthållna samt få åtnjuta statens särskilda — i många fall högst behöfliga — skydd mot missvård och förödelse, och detta alldeles oberoende av huruvida stiftelsens syfte i och för sig är av större eller mindre vikt för det allmänna. Vid övertägande av dessa omständigheter har jag ansett de under mitt lagförslag hörande stiftelseskogarna, förutsatt att de hava erforderlig storlek och beskaffenhet, böra ställas under planmässigt skogsbruk utan någon hänsyn till, om stiftelsen kan sägas vara av vikt för det allmänna.»

Departement-
schefen.

Vad kommittéreservanten anmärkt i fråga om stiftelseskogars avgränsande emot förordningen om de allmänna skogarna har synts mig riktigt. Den av honom därutinnan anmärkta oklarheten i kommitténs förslag torde hava avhjälpats genom avfattningen av 2 mom. i departementets förslag, enligt vilket lagen icke äger tillämpning å de stiftelser, som falla under 1894 års förordning. I förslaget har icke upptagits någon definition å begreppet stiftelse, då någon sådan icke ansetts vara av praktiska hänsyn påkallad. Vad angår skogar å fideikommissegendomar hava såväl kommittén som reservanten lämnat dem åsido, enär de ansett dem böra behandlas i sammanhang med frågan om fidei-

kommissinstitutionens upphävande, vilken fråga vid tiden för kommittéarbetet var överlämnad åt en särskild sakkunnig och nu ligger till behandling hos jordkommissionen. Då emellertid, enligt vad jag därifrån förspört, något utlåtande eller förslag rörande nämnda fråga icke lär kunna förväntas inom den närmaste tiden, och då det bör tillses, att berörda skogar icke må varda spolieerade, har jag nu låtit införa även fideikommissskogar uti lagförslaget.

Slutligen har *kommittén* under lagen intagit skogar, tillhöriga hushållningssällskap eller för befordrande av skogsvård i allmänt intresse bildade föreningar och sällskap. Beträffande de förstnämnda har icke någon invändning förspörts, men däremot hava i fråga om dylika föreningars och sällskaps skogar bestämda gensagor inlagts såväl uti de övriga förslagen som uti ett flertal andra yttranden, däribland jämväl från det inom stora delar av landet verksamma »Skogssällskapet».

*Föreningars
och sällskaps
skogar.*

Av de i mera principiell riktning gående yttrandena lyder *domänstyrelsens*:

»Föreningar och sällskap, som bildats för befordrande av skogsvård, följa i regel i sin verksamhet konsekvent ett utstakat program, och är denna deras verksamhet ofta bestämd uti ett av Kungl. Maj:t fastställt reglemente. Avsikten med dessa sällskaps verksamhet är att understödja och förmedla sammanförandet av större eller mindre skogsparceller till ett lämpligt förvaltningsobjekt, avsett att i framtiden lämna dess ägare de fördelar, som en väl skött skog kan bereda denne. Det är alltså ett nydaningsarbete i direkt skogsvårdande intresse, som av dessa sällskap bedrivs, och lär det alltså få anses berättigat, att åt ett dylikt sällskap lämnas all den handlingsfrihet, som är för ändamålet nödvändig. I sådant avseende synas de böra äga rättighet såväl att försälja en del av viss skogsegendom som också att enligt beståndsvårdens fordringar på en gång uttaga ett avverkningsbelopp, kanske åtskilligt större än vad en fastställd hushållningsplan medgiver.»

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava, som förut nämnts, i sitt förslag under särskilt kapitel behandlat »andra än enskildas till statens ej hänförliga skogar». De hava emellertid därvid från bestämmelserna om plantvång undantagit, bland andra, »skogar, som förvaltas av skogsvårdssällskap, för vilkas verksamhet äro gällande av Kungl. Maj:t fastställda stadgar». I motiven heter det:

»Vidkommande det senare slaget av skogar, så synes man böra redan däruti hava en garanti för att god skogsvård iakttages att de förvaltas av sällskap, som just äro bildade i skogsvårdens intresse, och då därtill kommer, att fordran uppställas på att ett dylikt sällskaps stadgar skola vara fastställda av Kungl. Maj:t för att undantagsbestämmelser skola träda i tillämpning, därvid Kungl. Maj:t icke lär underlåta att föreskriva, att erforderliga skogshushållningsplaner skola upp-

rättas, har garantien synts oss vara fullt tillfredsställande. Skulle nämligen ett dylikt sällskap missvärda de till deras förvaltning överlämnade skogar, lärer Kungl. Maj:t icke dröja med att upphäva den sanktion, som de erhållit genom fastställelse av sina stadgar. För sistberörda undantag synes tala dels den omständigheten, att en lättnad därigenom torde beredas ett sällskap av ifrågavarande slag i dess uti hög grad uppmuntransvärda strävan att förmå landsting och andra kommunala samfälligheter att bilda skogsallmänningar, dels ock den lindring, som ett dylikt undantag torde komma att medföra för skogsvårdsstyrelserna i de bördor, som den nya lagen kommer att pålägga dem.»

I de anförda yttrandena häntydes särskilt på det nyssnämnda »*Skogs-sällskapet*», vars stadgar blivit fastställda av Kungl. Maj:t. Detta sällskap har för egen del över kommitténs förslag avgivit ett yttrande, som i förevarande delar torde böra bifogas detta protokoll. (Bil. B).

Departement-
schefen.

Av Skogssällskapets redogörelse framgår den stora betydelse sällskapets verksamhet haft och har för skogsvårdsintresset och skogsvårdsarbetet i landet. Genom besök å flera av sällskapets skogsodlingar och andra marker samt vunnen inblick i dess arbetssätt har jag kunnat personligen övertyga mig härom och om att verksamheten under de sista åren än ytterligare fortskridit och utvecklats. Det står också klart för mig, att denna såväl för landet i dess helhet som för vederbörande orter gagneliga verksamhet icke får läggas under sådana lagens former och stadganden, att det densamma uppehållande intresset varder förkvävt. Jag ansluter mig därför till dem, som ansett kommitténs förslag icke kunna godtagas i denna del, utan större utrymme böra lämnas åt självbestämmanderätten i sådana fall som ifrågavarande. Detta har i de övriga förslagen avsetts skola ske därigenom att skogar av ifrågavarande slag undantoges från plantvånget och i stället komme att lyda under bestämmelserna för enskildas skogar. Mot en sådan anordning synas dock erinringar kunna göras ur olika synpunkter. Å ena sidan torde det icke vara riktigt att medgiva ett generellt undantag från lagen. Därmed torde nämligen näppeligen vinnas tillräcklig garanti för att eventuella missbruk kunde förekommas eller beivras. Det riktiga har i stället synts vara, att lagen regelrätt avser även skogar, varom nu är fråga, men att Konungen må för särskilda fall medgiva dispens från lagens tillämpning.

Att å andra sidan låta ifrågavarande skogar komma under bestämmelserna i den allmänna skogsvårdslagen torde ej heller vara lämpligt. Anledningen till att man anser sig kunna dispensera dessa skogar från de till en mera rationell skötsel syftande lagbestämmelserna är ju, att man tror dem ändock komma under en dylik skötsel. Men

litar man härpå, är det föga mening i att fordra deras behandling enligt de mindre långt gående reglerna för enskildas skogar. Detta skulle dessutom mången gång vara direkt olämpligt, enär sagda regler ingalunda alltid skulle passa samman med en för en skog av här förekommande storlek uppgjord plan. Och icke blott ifråga om själva skogsvårdsreglerna, utan även och kanske än mera ifråga om deras handhavande skulle det säkerligen visa sig svåröverkomliga motsättningar; man tänke exempelvis på, huru det skulle ställa sig, om en av sällskapet förvaltd skog vore belägen inom en trakt, där skogarna förklarats för svåröyngrade och därför endast finge saluavverkas efter tillstånd och utsyning av skogsvårdsstyrelsen. Jag kan sålunda icke finna annat än att ett fritagande av ett skogsvårds-sällskaps skogar från tvånget att följa en av myndighet fastställd plan men med skyldighet att vara underkastad bestämmelserna i den allmänna skogsvårdslagen skulle i mångt och mycket medföra en försämring eller åtminstone försvåring i förvaltningen. Skall den önskade större förvaltningsfriheten för de avsedda skogarna bliva till något verkligt gagn, torde de därför böra kunna undantagas från den nu förevarande lagen utan att därmed komma in under den allmänna skogsvårdslagen.

Av domänstyrelsen har ifrågasatts, att ännu en kategori skogar skulle införas under denna lag, nämligen de inom Kopparbergs och Gävleborgs län belägna s. k. sockenallmännings- eller besparingsskogar. Dessa hava av kommittén icke berörts av den anledningen, att förslag om dem föreligger avgivet uti den norrländska skogsvårdskommitténs betänkande av år 1912. Domänstyrelsen har emellertid nu ansett det vara på sin plats att få till stånd en lagstiftning jämväl för dessa skogar.

Med hänsyn till det allmänna läge på skogsförfattningarnas område, som jag i mitt anförande vid nästföregående ärende i protokollet angav vara rådande, torde likväl nyss berörda skogar icke nu böra komma under behandling.

Genom bibehållandet av en särskild skyddsskogslag har det blivit nödvändigt att här undantaga även skyddsskogar och till sagda lag anslutna skogar å flygsandsfälten i Halland.

I ett tredje moment av paragrafen har hänvisats till bestämmelse i 19 § om den dispensrätt för Konungen, varom i det föregående antytts.

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 123 häft. (Nr 157.)

S. k. besparingsskogar.

Från lagen undantagna skogar.

Viss dispensrätt för Konungen.

2 §.

Komm. 3 §; reserv. 3 §.

Vad angår den myndighet, under vars överinseende de under denna lag lydande skogarna böra stå, hava kommittén, dess reservant och skogsvårdsstyrelsernas delegerade följt grundsatsen, att skogsstatens tjänstemän uteslutande böra ägna sig åt förvaltningen av de allmänna skogarna, samt förty föreslagit skogsvårdsstyrelserna såsom tillsynsmyndigheter här. Då kommittémajoritetens förslag avsetts skola gälla även för Västerbottens och Norrbottens län, varest skogsvårdsstyrelser icke finnas, har emellertid där måst i skogsvårdsstyrelsernas ställe sättas de tjänstemän, som där hava att taga befattning med enskildas skogar.

Domänstyrelsen har hävdadt den uppfattningen, att den ifrågasvarande lagen och de därunder ställda skogarna böra ställas under styrelsens och skogsstatens handhavande, grundande sig härvid dels på åsikten om otillräcklig kompetens hos skogsvårdsstyrelserna för en tillfredsställande befattning med hushållningsplanerna och därmed förknippade förhållanden och dels på yrkandet, att lagen borde avfattas på grundval av och i huvudsaklig överensstämmelse med den nu gällande förordningen om städernas skogar.

Departementschefen.

Givet är, att även den, som anser, att skogsstatens personal icke bör betungas med några uppgifter rörande den enskilda skogsvården, kan nödgas medgiva undantag från en dylik regel. Så synes mig dock icke vara erforderligt här. Skogsvårdsstyrelserna synas mig nämligen besitta tillräcklig kompetens för det ifrågasvarande åliggandet, vartill kommer önskvärldheten av att samma styrelser handhava vården av dessa skogar och av de under den allmänna skogsvårdslagen lydande skogar.

3 §.

Komm. 5 §; reserv. 73 § 2 st., 74 § 2 mom., 91 §; deleg. 21 § 2 mom.

Då man fastslår principen att skogar, som tillhöra ägare av ifrågasvarande kategorier, skola skötas enligt särskilda, därför uppgjorda hushållningsplaner, är det emellertid att märka, att en sådan plan förutsätter, att skogen ifråga är av en viss omfattning ävensom i övrigt därför lämpad. Det uppstår därför spørsmålet, huru det bör ordnas med de hithörande skogar, som icke kunna uppbära en fullständig plan.

Kommittén har löst detta spørsmål så, att skogsvårdsstyrelsen skall genom särskilt beslut avgöra, huruvida å en under lagen fallande

skog skall tillämpas plan eller icke, samt i sistnämnda fall för skogen meddela de särskilda bestämmelser, som finnas »nödiga och lämpliga för ernåendet av så tillfredsställande skogsvård som omständigheterna medgiva.» I motiverna yttrar kommittén härom:

Den behandling, som borde komma nämnda skogar till del, behövde icke stanna vid allenast ett iakttagande av sådana föreskrifter, som den allmänna skogsvårdslagen innehölle, utan torde i flertalet inträffande dylika fall kunna ske efter därutöver meddelade, mer eller mindre nära en fullständig plan kommande regler. Sådana så att säga mellanstadiumsregler hade sålunda skogsvårdsstyrelsen att meddela, och skulle desamma avfattas i enlighet med vad nödigt och lämpligt befunnas för ernåendet av så tillfredsställande skogsvård, som omständigheterna medgäve. Utan ett dylikt utökande av bestämmelserna för dessa skogar utöver vad i den allmänna skogsvårdslagen innehölles skulle icke blott motsättningen mellan de under förevarande lag hörande skogar, som fölle under plantvånget, och de andra bliva större, utan även den såsom önskvärd framhållna rationellare behandlingen av de i lagen avsedda ägarnas skogar bliva en halvmesyr, som icke vore av nödvändigheten påkallad. Till en del skulle väl ett sådant resultat säkerligen komma att motverkas därigenom, att om det omförmälda mellanstadiet saknades, skogsvårdsstyrelserna sänkte anspråken på förutsättningarna hos en skog för att denna skulle kunna läggas under hushållningsplan, för att dymedelst få in så många skogar som möjligt under en noggrannare hushållning än den allmänna skogsvårdslagens bestämmelser i och för sig föranledde, men ett dylikt tillvägagångssätt skulle uppenbarligen ur flera synpunkter vara föga lyckligt, icke minst med hänsyn till skogsägaren och hans berättigade krav.

Kommittéreservanten och *skogsvårdsstyrelsernas delegerade* hava, med hänsyn till att de i sina förslag hänfört ifrågavarande skogar till samma stora huvudkategori som andra icke allmänna skogar och låtit dem jämte dessa ingå i samma lag, funnit en enkel lösning vara att låta de för en plan otjänliga skogarna stanna under de vanliga reglerna för enskildas skogar. För reservanten synes detta sätt att ordna saken icke hava varit en följd allenast av de mera yttre, lagtekniska förhållandena, utan jämväl berott på skäl av reell innebörd. Han gör nämligen emot kommitténs omförmälda bestämmelser anmärkningar ifråga om dels själva sättet för deras åvägbringande och dels innehållet i bestämmelserna, varvid han i sistberörda hänseende yttrat:

»Med stadgandet, att föreskrifter skola givas angående sagda ämnen, är emellertid ingenting sagt om några grunder, som vid samma föreskrifters meddelande böra följas. *Formellt* sett, har styrelsen härvid fria händer. Vill styrelsen i och för beredande av återväxten hålla på, att endast naturlig reproduktion skall äga rum, är styrelsen härtill oförhindrad. Vill styrelsen bygga ungskogsskyddet på dimensionsprincipen, blir förhållandet enahanda. Är skogens läge exponerat, kan styrelsen uppställa vitt gående inskränkningar och avverkningsförbud. Någon hänvisning t. ex. att i huvudsak de grunder skola tillämpas, som å orten i allmänhet

gälla för andra skogar än kommunskogar, förekommer icke. Och sådant är säkerligen icke åsyftat. Strängare skall det tvivelsutan vara. Sålunda avses helt visst att genom bestämmelserna kommunen skall kunna åläggas åtskilliga skogsvårdande åtgärder, gallringar eller annat, vartill enligt den eljest gällande skogslagstiftningen en skogsägare icke kan förbindas. Den normering, som genom dem sker, närmar sig i hög grad den, som en hushållningsplan skulle innebära. Svårt är att se, var gränsen skulle gå. De föreskrifter, som i en hushållningsplan särskilt skola betrygga planens stora huvudsyfte — det uthålliga skogsbruket —, skulle visserligen icke ingå bland bestämmelserna, men detta av det faktiska skälet, att skogarna äro så små eller i övrigt sådana, att ett dylikt skogsbruk ej för dem lämpligen kan ifrågasättas. Men fränsett detta har jag svårt att finna, vilka bestämmelser i en hushållningsplan som ej skulle kunna för dessa mindre skogar hava en motsvarande, låt vara efter omständigheterna begränsad tillämplighet. Huru nära bestämmelserna i själva verket stå en egentlig hushållningsplan, därom ger lagförslaget vissa tecken.

När nu i allt fall dessa smärre kommunskogar, om vilka här är fråga, icke ägna sig för ett genomfört uthålligt skogsbruk, finns det då något talande skäl att ställa dem under annan regim än vanliga hemmansskogar i deras grannskap? Skälet skulle väl då vara, att man i och genom ifrågavarande bestämmelser skulle kunna framtvunga en del positiva skogsvårdsåtgärder, dem den vanliga skogslagstiftningen eljest icke ålägger skogsägaren. Visserligen är från principiell synpunkt intet att erinra mot, att man fordrar något *mera* av en kommun såsom ägare till en skog. låt vara av liten vidd, än vad man fordrar av hemmansägaren. Men skall detta mera vinnas på *det* sätt, som kommittén föreslagit, genom en anordning så obestämd men på samma gång så ingripande, då synes man med fog kunna sätta i fråga, huruvida man icke satt i gång en apparat, som icke står i proportion till det goda, man tror sig om att därigenom vinna.»

Även *domänstyrelsen* har tänkt sig de för en fullständig hushållningsplan icke lämpade skogarna av ifrågavarande kategorier böra lyda under de för enskildas skogar gällande bestämmelserna. Styrelsen gör gällande, att i första hand skogens beskaffenhet och omfattning och ej den omständigheten, att den besuttes av viss kategori ägare borde vara avgörande för, huruvida skogen borde falla under nu förevarande lag eller den allmänna skogsvårdslagen.

Departement-
schefen.

Med kommitténs även av domänstyrelsen omfattade och av mig fullföljda princip att göra skogarnas ägande av vissa rättssubjekt till skäl för deras hänförande under en särskild lag torde det vara oförenligt att uppdelas dem mellan denna lag och den allmänna skogsvårds-
lagen. Skulle de ifrågavarande skogarna i och för sig höra under denna särskilda lag, men en del av dem genom beslut av skogsvårds-
myndigheterna kunna läggas under den allmänna skogsvårds-
lagen, kunde detta i vissa fall medföra ett förande fram och tillbaka av en skog

mellan de båda lagarna, andra svårigheter och olägenheter att förtiga. Så mycket mindre har jag för övrigt funnit något hinder möta för anslutning till kommitténs system som detta erbjuder även sakliga fördelar med hänsyn till skötseln av de för fullständig plan otjänliga skogarna. Syftemålet med hela den föreslagna särbehandlingen av de ifrågavarande ägarekategoriernas skogar är, att de skola komma i åtnjutande av så rationell skötsel som möjligt. Kan nu detta i vissa fall icke ske medelst fullständig hushållningsplan, så synes det därför icke nödvändigt eller lämpligt att i dylika fall stanna så långt nere på skalan av skogsvårdsbestämmelser som ett tillämpande allenast av den allmänna skogsvårdslagens regler innebär. Finnes det i det särskilda fallet möjligheter för direktiv, liggande mellan sistberörda regler och vad en fullständig plan innefattar, så böra dessa möjligheter också komma till sin rätt, och ju närmare de kunna komma en plan, desto förmånligare måste det vara.

4 §.

Komm. 6 §; *reserv.* 73 § 3 st., 77 §; *deleg.* 21 § 2 mom.

Vid utformningen av de bestämmelser, som i lagen böra intagas rörande innehållet i en hushållningsplan, har *kommittén* framhållit, att ett mera detaljerat utformande och avvägande av de förstliga och ekonomiska synpunkterna vid en skogs skötande efter hushållningsplan skulle vara förenat med stora vanskligheter ur både teoretisk och praktisk synpunkt utan att i någon mån medföra några motsvarande fördelar. Kommittén har därför ansett det tillfyllest att i själva lagen angiva det mål, man med en planskogs skötsel ville vinna, medan närmare föreskrifter rörande planernas uppställning, innehåll m. m. borde överlåtas åt skogsvårdsstyrelserna att meddela. Den avfattning kommittén i enlighet härmed givit är, att planen skall vara lämpad efter skogens beskaffenhet och rådande ortsförhållanden samt upprättad enligt sådana på vetenskapen och erfarenheten grundade regler, som äro ägnade att försätta och bibehålla skogen i forstligt tillfredsställande skick samt bereda största och möjligast jämna behållna avkastning därifrån. Uti dessa principiella fordringar på en plan har kommittén dock ansett vissa jämkningar eller begränsningar kunna vara nödvändiga, nämligen dels med hänsyn till gamla kalmarker, rörande vilka någon laglig skyldighet att ombesörja återväxt hittills icke förelegat, och dels med hänsyn till annan än markägaren tillkommande avverkningsrätt. Rörande dessa synpunkter anföres i kommitténs motiver:

»Då ett inordnande av en skog under en ordnad hushållning enligt denna lag innebär en mera genomförd eller så att säga intensivare tillämpning av de grunder, som återfinnas i den föreslagna allmänna skogsvårdslagen, men icke något byggande på andra, mera omfattande grunder, har kommittén vid besvarandet av nyssnämnda fråga utgått från den synpunkten, att om och i den mån en under denna lag ingående skog eller skogsmark, därest den vore häuförlig under den allmänna skogsvårdslagen, skulle vara undantagen från däruti stadgade föreskrifter, densamma bör vara detta även i förhållande till den förevarande lagens stadganden. Detta vill med andra ord säga, att om en skogsmark blivit kallagd, genom avverkning eller skadegörelse, som i 3 § av förslaget till allmän skogsvårdslag angives, innan förevarande lag blev tillämplig därå, och någon skyldighet att vidtaga åtgärder för beredande av återväxt icke förelegat enligt förut gällande bestämmelser, han icke heller bör drabbas av någon laglig förpliktelse i nämnda hänseende genom ett intagande av återväxtåtgärder å dylik mark i hushållningsplanen, utan ett sådant intagande endast få ske, om markägaren därtill lämnat sitt begivande. Rörande skogsmark, varå bestånd finnes, men ej till sådan mängd eller beskaffenhet, som kan anses nöjaktig, föreligger ju ingen avverknings- med ty åtföljande reproduktionsförpliktelse enligt förslaget till allmän skogsvårdslag, men att en hushållningsplan bör upptaga avverkning av sådan skog, är uppenbart. Denna olikhet innebär icke något avsteg från ovanberörda synpunkt. utan följer av den angivna, en efter hushållningsplan skeende skötsel kännetecknande intensiteten. Vare sig en skog skall skötas efter hushållningsplan eller ej, kan man nämligen gå ut ifrån, att ägaren därå vill avverka så mycket som skäligen ske kan: är skogen icke underkastad hushållningsplan, lägges ingen annan hämsko på ägarens rätt att själv bestämma vad som skall avverkas än att vissa skogsbestånd icke alls eller endast i viss ordning få tillgodogöras, men om hushållningsplan skall tillämpas på en egendoms skogar, följer det av den häri liggande större intensiteten i skötseln, att bestämmandet av vad som för varje år må avverkas, sker efter forstliga synpunkter, och alltså att den oväxtliga eller eljest mindervärdiga skogen tages i främsta rummet.

Likasom beträffande skogsägarens egna rättigheter och skyldigheter torde i fråga om avverkningsrätt, som annan än ägaren förvärvat till en skog, icke andra grunder böra gälla, om skogen skall vara underkastad förevarande lag än om dära skall tillämpas den allmänna skogsvårdslagen. De punkter, där uti den sistnämnda konflikt kan uppstå mellan en avverkningsrätt och lagens bestämmelser, äro beträffande skyddet av växtlig ungskog och skyddsskogar eller skogar i exponerat läge. I det förra hänseendet har, på sätt under 5 § i oförmälda lag anförts, tillkomsten av lagen den 28 juni 1918 om tillfälliga åtgärder till förekommande av skövling av skog å fastighet i enskild ägo samt det sätt, varpå bestående avverkningsrätter där behandlats, medfört, att i kommitténs förslag till allmän skogsvårdslag något eftergivande icke gjorts i ungskogsskyddsbestämmelserna till förmån för tillgodogörandet av före lagens ikraftträdande upplåtta avverkningsrätter. Beträffande i nämnda förslag angivna skyddsskogar och skogar i exponerat läge ligger det i sakens natur, att någon sådan eftergift icke kan ske i de meddelade skyddsbestämmelserna.

Tillämpas nu detta på en skog, som skall skötas efter en särskild hushåll-

ningsplan, måste oefftergivligheten av sistberörda bestämmelser gälla även här. Vad skyddet av växtlig ungskog beträffar, är innebörden av de därom i den föreslagna lagen angående vård av enskildes skogar givna bestämmelserna, att å de därunder lydande markerna, då ifråga om skogen i övrigt därå intet är stadgat, skall tryggas förefintligheten av skogsbestånd. Å skogar, som falla under förevarande lag, sker detta bevarande i fullständigare ordning och omfattning, så att även äldre skog därunder innefattas, och detta har till följd, att här icke varje växtlig ungskogsbestånd nödvändigtvis behöver läggas under förbudsskydd för att det avsedda ändamålet av en för varje tidpunkt tillfredsställande förekomst av skogsbestånd å en egendom skall kunna ernås. En avverkningsrätt, tillkommen före lagens utfärdande, har alltså ansetts icke böra genom densamma lida annan inskränkning beträffande ungskogsavverkning än som är nödvändig till förebyggandet av sådan avverkning i växtlig ungskog, som ej är förenlig med en god skogsskötsel å egendomen i dess helhet. Det nu sagda anknyter sig direkt till de uti förevarande förslag avsedda skogar, som ligga inom de geografiska yttergränserna för 1903 års allmänna skogsvårdsplan, men även för de uti 1 § angivna ägare tillhörande skogar, som icke för närvarande höra under nämnda lag, torde den träffade bestämmelsen vara riktig. Av dessa skogar äro några för närvarande utan alla lagbestämmelser i fråga om skogsvård, medan de övriga lyda under andra lagar. De förstberörda äro skogar, som tillhöra en kommun som sådan. Rörande en å sådan skog upplåten avverkningsrätt skulle alltså med det förevarande förslaget blifvande till lag ske ett språng från fullständig frihet vid utövandet av den upplåtne rätten till en sådan begränsning därutav, som i förslaget angives, men dels torde de avverkningsrätter, som finnas å kommuner tillhörande skogar, vara lätt räknade och dels må, där de finnas, all tvekan rörande en dylik tvär begränsning av avverkningsrätterna lämnas åsido, sedan 1918 års bestämmelser i ämnet mellankommit. Sistnämnda synpunkt gäller även beträffande avverkningsrätt till sådan skog i Väster- och Norrbottens kustland, för vars avverkning icke tarvas utsyning. Har återigen avverkning av annan skog i sistnämnda trakter blifvit av ägaren upplåten till annan, kan densamma, liksom avverkning av skog, som är underkastad bestämmelserna i lappmarks-, gottlands- eller skyddsskogslagen, i regel endast ske efter utsyning, och härav följer, att en övergång från nämnda lagbestämmelser till förevarande lag och enligt denna upprättade hushållningsplaner icke torde komma att innebära någon förminskning i omfattningen vid avverkningsrätternas utövande. Vad beträffar möjligheten av en ökad avverkning efter införandet av hushållningsplan samt härur uppkommande förhållanden mellan ägaren av skogen och innehavare av avverkningsrätt därå, torde detta icke vara något att taga hänsyn till vid uppgörandet av hushållningsplan.»

Både *kommittéreservanten* och *skogsvårdsstyrelsernas delegerade* hava upptagit kommitténs principbestämmelser om vad i en hushållningsplan bör innehållas, varjämte reservanten därtill fogat en del närmare detaljbestämmelser, om föravverkning och huvudavverkning och vad dessa få omfatta, om erforderliga beståndsvårdsåtgärder, utdikningar m. m. Vad angår de av kommittén angivna jämkningarna med hänsyn till gamla kalmarker och andra än markägaren tillkommande avverkningsrätter hava de delegerade icke upptagit någondera samt reservanten endast velat medgiva den sistberörda. Av reservanten har anförts:

»Vad hushållningsplanen skall innehålla har av kommittén icke bestämts vidare mån än genom angivande av de allmänna grunder, som vid planens upprättande skola följas och vilka förut återgivits, samt genom en särskild föreskrift av innehåll, att beträffande mark, som berövats sitt skogsbestånd innan kommunskogslagen blev å densamma tillämplig och rörande vilken enligt förut gällande bestämmelser icke förelegat skyldighet att vidtaga åtgärder för beredande av återväxt, föreskrift om dylika åtgärder ej må utan ägarens medgivande intagas i hushållningsplan. Jag ser ej rätt, varför en dylik inskränkning skall göras i detta fall mera än i fråga om andra åtgärder, till vilka markägaren icke tidigare varit förpliktad men som dock säkerligen skulle enligt kommitténs mening åläggas honom i planen. Den av kommittén uttalade meningen, att en hushållningsplan blott innebär en så att säga intensivare tillämpning av de grunder, som återfinnas i den allmänna skogsvårdslagen, men icke något byggande på andra mera omfattande grunder, kan jag icke dela. Att i ett som annat fall måttliga anspråk böra ställas å ägaren är givet och blir nog av skogsvårdsstyrelsen iakttaget. Jag har därför icke i mitt förslag intagit någon dylik föreskrift. Då emellertid hushållningsplan skall — och detta jämväl enligt kommitténs mening — innehålla en genomförd vårdplan, torde detta böra komma till fylligare uttryck i lagen än som skett uti kommitténs förslag, och hava i sådant syfte bestämmelserna i 77 § av mitt förslag intagits.

Vilken förbindande kraft har nu en fastställd hushållningsplan? Den är en lag för skogens ägare. Men gäller den även för annan, som fått avverknings- eller nyttjanderätt sig upplåten å skogen? För mig är svaret på denna fråga mycket enkelt. Planen är, som sagts, en lag för skogens ägare, och dess betydelse bör icke sträckas härutöver. Annan persons välförvärvade rätt får icke av planen rubbas eller omintetgöras. Hela planinstitutionens anknytning till ägarens personlighet är så väsentlig, att det utgör en grundval för hela planlagstiftningen. Om en kommunskog, för vilken hushållningsplan är fastställd, övergår till annan ägare, som icke hörer till sådan ägarekategori, för vilken plantvång äger rum, upphör planen eo ipso att gälla. En avverkningshavares rätt kan bliva rubbad därigenom, att någon ny lag över huvud förbjuder eller inskränker viss sorts avverkning. Men att en avverkningsrätt, som bestående lagstiftning tolererar på ett visst skogsområde, skulle behöva lida minskning genom det nakna faktum, att egendomen övergår till annan ägare — jag fäster uppmärksamhet på att här ej är fråga om rättighetens privaträttsliga giltighet mot den senare ägaren utan om dess bestånd gentemot det allmännas skogsvårdsintresse — *det* är ett steg, som lagstiftningen visserligen *kan* taga, men för vilket den nogsamt bör akta sig, försävit den vill något så när stå i samklang med vad vanlig rättskänsla tillsäger.

I överensstämmelse med den tankegång, jag nu utvecklat, innehåller 83 § av mitt förslag, att planbestämmelserna skola lända till efterrättelse för den kommun, som äger skogen, samt att de såtillvida äro bindande även för annan som denne ej må utöva avverknings- eller annan rätt å skogen annorledes än som med planbestämmelserna överensstämmer, *för så vitt ej* rättigheten uppkommit, innan den förevarande lagen blev gällande eller, om skogen senare förvärvats av kommunen, innan detta skedde. I sistnämnda fall blir rättigheten oberörd av planen. Om dylik av planen oberörd rättighet stadgar 91 § den självklara bestämmelsen, att den ej må utövas i vidare omfattning eller på annat sätt än som skulle hava varit lagligen

medgivet i händelse skogen icke varit underkastad plannässigt skogsbruk. För rättighetens utövning blir förty gällande vad 2 kap. eller ock 3 kap. av mitt förslag i respektive tillämpliga delar innehåller. Ty enligt mitt lagförslag räknas kommunskogar till dem, å vilka förslaget äger tillämplighet; de lyda alltså under nyssnämnda kapitel, vars bestämmelser träda ur tillämpning för en kommunskog blott om och så länge hushållningsplan är gällande för densamma, dock med nyss angivna förbehåll, nämligen att sagda bestämmelser även under plantiden äga gällande verkan för utövningen av sådana rättigheter, som bliva oberörda av planen.

För kommittén ställer sig frågans lösning icke lika enkel, och detta därför, att kommunskogarna alls icke höra under kommitténs allmänna skogsvårdslag. Härav föranledes kommittén, då nu upplåtna rättigheter å planlagd kommunskog dock måste få någon legal reglering, till den ståndpunkten, att detta skall ske i och genom hushållningsplanen. Denna skall alltså bliva gällande för avverkningsrätt — kommittén nämner endast avverkningsrätt, ehuru även andra upplåtna rättigheter kunna tänkas behöva regleras gentemot den skogsvård, som planen vill genomföra — även i det fall, att avverkningsrätten upplåtits före kommunskogslagens utfärdande eller, om skogen senare kommit under dennas tillämpning, innan detta skett. I riktig känsla av, att man gentemot en sådan avverkningsrätt icke får gå alltför hårdhänt tillväga utan nöjas ungefär med det mått av vårdnadsförpliktelse som allmänna skogsvårdslagen uppställer, föreskriver kommittén i 6 § av sin kommunskogslag, att rättighetens innehavare icke får genom hushållningsplanen underkastas vidare inskränkning än som kan vara nödig för bevarandet av skogens återväxtmöjligheter eller till förebyggande av sådan avverkning i växtlig ungskog, som ej är förenlig med en god skogsskötsel å egendomen i dess helhet. Då min utgångspunkt är en helt annan än kommitténs och då jag från min kommer till det resultatet, att rättigheten i fråga skall bliva oberörd av planen, denna må nu säga vad än den vill, har jag ingen anledning att närmare granska, huru en sådan föreskrift som den av kommittén föreslagna kunde tänkas bliva tillämpad, eller närmare ingå på dess innebörd.»

Domänstyrelsen har om kommitténs bestämmelser rörande en hushållningsplans beskaffenhet yttrat:

»Man torde om dessa för skogsskötseln å ifrågavarande skogar grundläggande principer våga uttala den förmodan, att kommittén härmed sökt få ett uttryck för vad man skulle kunna kalla ett något modifierat uthålligt skogsbruk. Styrelsen vill lämna därhän, huruvida nämnda formulering må anses lyckligt funnen, men finner sig föranlåten att erinra därom, att så länge bestämmelsen i paragrafens sista stycke kvarstår, att mot ägarens bestridande föreskrift icke må i hushållningsplanen meddelas om att vid dess upprättande befintliga kalmarker skola försättas i produktivt skick, man icke kan säga, att en på så sätt upprättad hushållningsplan verkligen är ägnad att försätta och bibehålla skogen i forstligt tillfredsställande skick. Ty för att verkligen nå detta mål, är det en oeftergivlig fordran att kalmarkerna snarast möjligt förses med fullgod återväxt. För övrigt torde med fog kunna erinras, att en skogshushållningsplan, upprättad enligt nyssnämnda grunder, icke tager sådan hänsyn till skogsbrukets bärighet såsom affär, som skogsägaren med rätta kan fordra.»

Sistberörda synpunkt har domänstyrelsen vidare utvecklat så, att den enskildes önskemål i ekonomiskt hänseende borde bliva väl tillfreds-

ställda, om grunderna för dessa skogars skötsel angåves sålunda, att vid upprättande av hushållningsplaner skulle, där icke särskilda förhållanden annat påkallade, såsom allmänt mål eftersträvas den högsta möjliga avkastning, som kunde erhållas med skälig förräntning av det i hushållningen bundna kapitalet.

Domänstyrelsen återgiver vidare reservantens bestämmelser, att föravverkning skall föreskrivas i den omfattning, som anses motsvara beståndens behov, men utbytet därav endast förslagsvis beräknas, att huvudavverkningens storlek i regel icke får bestämmas till mera än som motsvarar skogens tillväxt, men där å skogen förekommer äldre eller medelålders skog utöver vad som enligt den antagna omloppstiden är normalt, eller skäl eljest därtill föreligger, bestämmas högre, och att den del av huvudavverkningen, som överskjuter tillväxten, skall i planen särskiljas från övrig avverkning, samt yttrar härefter:

»Nu angivna bestämmelser angående avverkningsbeloppets beräkning och fastställande giva emellertid vid handen, att reservanten utgått ifrån att huvudavverkningen i regel skulle motsvara skogens tillväxt. Men då han därjämte ifrågasätter föravverkningar, visserligen icke till fixerat belopp, men vilka dock med hänsyn till kravet på beståndsvårdande huggningar kunna förutsättas bli rätt betydande, så innebär detta en avsevärd överavverkning och ett tydligt avsteg från den allmänt fastslagna, grundläggande regeln för hushållning i allmänhet och hushållning med skog i synnerhet att icke konsumera mer än vad som kapitalet verkligen avkastar. Domänstyrelsen måste därför taga bestämt avstånd från sådana skogshushållningsprinciper.

Här bör därjämte erinras, att reservanten med sin hushållningsplan avsett att redan vid dess fastställande fastslå föreskrifter även i detalj gällande under planens hela tillämpningstid. Han vill sålunda fastställa planen till efterrättelse och ej till ledning vid skogsskötseln. Härmed har emellertid reservanten kommit att klavbinda hushållningen på dessa skogar på ett sätt, som för deras behöriga skötsel ej kan vara gagneligt.»

Departement-
schefen.

Vad domänstyrelsen framhållit om starkare betonande i lagens riktlinjer för hushållningsplanerna utav den ekonomiska synpunkten har synt mig böra iakttagas.

Likaså läser vad av domänstyrelsen och reservanten anförts i fråga om äldre kalmarters intagande uti hushållningsplanerna vara riktigt; och har förty i det omarbetade förslaget uteslutits det tredje stycket i kommitténs förevarande paragraf.

Beträffande slutligen frågan, huruvida en förut befintlig avverknings- eller annan nyttjanderätt bör förbli orubbad vid skogens inläggande under hushållningsplan, synes mig ingen skiljaktighet i sak föreligga mellan kommittén och reservanten, utan båda besvara den jakande, med restrikt-

tioner likväl i enlighet med principerna i den allmänna skogsvårdslagen. Jag har i princip anslutit mig till kommitténs ståndpunkt härutinnan, men ansett vissa jämkningar vara erforderliga till förebyggande av sådana fall som att exempelvis en fideikommissinnehavare genom upplåtande av avverkningsrätt före lagens ikraftträdande i större eller mindre omfattning omöjliggör en planmässig skogshushållning. I sådant syfte har stadgats, att såsom regel vid upprättande av hushållningsplan hänsyn skall tagas till avverknings- eller annan nyttjanderätt endast om den upplåtits före den 1 januari 1923. Från denna regel betingas dock undantag för det fall, att fastigheten först senare kommit i sådan innehavares hand, som i 1 § 1 mom. omförmäles, och redan då är besvärad med rätt, som nyss nämnts.

5 §.

1 och 2 mom. *Komm.* 7 § 2—4 mom., 8 §; *reserv.* 75, 76, 78 §§; *deleg.* 21 § 2 mom., 22 §.

3 mom. *Komm.* 7 § 1 mom., 22 § 1 mom. 2 st. och 3 mom.; *reserv.* 79 §, 80 § 1 st.

Beträffande åvägbringandet av hushållningsplanen, där sådan skall finnas, föreslå både kommittémajoriteten och reservanten, att till ledning för planen skall verkställas noggrann undersökning av skogen samt att såväl denna undersökning som uppgörandet av det därpå grundade planförslaget skall verkställas av sakkunnig person. Olikheter föreligga emellertid i ett par avseenden mellan kommitténs och reservantens förslag. Enligt det förra skulle det tillkomma skogsvårdsstyrelsen att avgöra, om eller när förutsättning av »sakkunnig» vore för handen. I regel sammanföle givetvis, yttrar kommittén, nämnda förutsättning med genomgången examen från skogshögskolan, men även utan en dylik hallstämpling kunde en person hava förvärvat en sådan insikt och rutin i förevarande arbeten, att det icke borde vara en skogsvårdsstyrelse, som hade kännedom därom, betaget att såsom förrättningsman godtaga en sådan person. Enligt reservantens förslag återigen skulle villkoren för behörighet att erhålla förordnande, varom här är fråga, bestämmas av Konungen.

Förordnande
av sakkunnig
för under-
sökning.

Det andra avseendet, vari olikhet föreligger mellan de båda förslagen, är det, att majoriteten låter initiativet och valet av förrättningsman i första hand tillkomma skogsägaren och subsidiärt skogsvårdsstyrelsen, medan enligt reservantens förslag förrättningsman skall förordnas av den skogsvårdsinspektör, som tänktes skola anställas i jordbruksdepartementet. Detta reservantens underkännande av en skogsägarens valrätt har förestavats av

farhåga för att med en dylik rätt förrättningsmannen icke skulle bliva nog självständig gentemot ägarens önskemål vid planens uppgörande, utan i själva verket ett biträde åt denne. Och då befogenheten att meddela förordnande av reservanten icke tillagts skogsvårdsstyrelserna utan den omförmälde skogsvårdsinspektören, har detta motiverats med att därigenom skulle fås de i bästa mån kvalificerade personerna och möjlighet att få dessa på lämpligt sätt fördelade på de olika landsdelarna.

Skogsvårdsstyrelsernas delegerade hava icke funnit några närmare bestämmelser i ämnet erforderliga; och domänstyrelsen har, med sin allmänna ståndpunkt, att den förevarande lagen borde läggas i huvudsaklig överensstämmelse med den nu gällande förordningen om städernas skogar och sålunda planerna uppgöras av skogsstatstjänsteman och fastställas av domänstyrelsen, dock emot kommittéförslaget anmärkt, att i lagen något närmare borde angivas kvalifikationerna hos den sakkunniga person, som kunde erhålla uppdrag att verkställa skogsindelning.

Departement-
schefen.

Ehuru kommittéreservanten torde hava överdrivit farhågorna för, att upprättandet av planförslag icke skulle komma att ske nog objektivt och för det allmänna tillfredsställande, om förrättningsmannen finge utses av skogsägaren, synes mig likväl så mycket beaktansvärt ligga i de anförda synpunkterna, att jag icke ansett mig böra föreslå en dylik rätt för skogsägaren. Emellertid har jag icke funnit det nödigt att upptaga reservantens bestämmelse om förrättningsmännens förordnande av en central myndighet. I många fall torde nämligen detta endast bliva en obehörlig omgång och vad beträffar erhållandet av tillräckligt kvalificerade förrättningsmän torde säkerhet härför vinnas även om valet av sådana anförtros åt skogsvårdsstyrelserna. I praktiskt hänseende är att märka, att för ernäendet av en fullgod plan det är av vikt, att förrättningsmannen icke är främmande för skogsförhållandena inom den landsända, där skogen i fråga är belägen, och jämväl ur denna synpunkt torde det vara lämpligast att i första hand låta skogsvårdsstyrelsen förordna förrättningsman. Vikten av att till sådan få en genom föregående verksamhet med ortens förhållanden förtrogen person har ock föranlett att i departementets förslag icke inryckts något uttryckligt stadgande om viss teoretisk utbildning. En eventuellt behörlig reglering eller fördelning utav arbetskrafter för förrättingarna torde vara tryggad genom den skogsvårdsstyrelserna lämnade möjligheten att hän-skjuta meddelandet av förordnande till centralmyndigheten.

Att, såsom av kommittén och reservanten föreslagits, i lagen ut-

tryckligen stadga, det upprättat planförslag skall delgivas skogsägaren för yttrande, har icke ansetts nödigt.

Vad angår kostnaderna för åstadkommandet av hushållningsplan, har *kommittén* föreslagit, att vid den föreskrivna förrättningen erforderlig hantlangning skulle utgöras av skogens ägare, men kostnaden i övrigt för den första planen betalas till hälften av denne och hälften av statsverket. *Kommittén* har framhållit, hurusom det torde vara en i gällande skogsförfattningar undantagslöst tillämpad regel, att hantlangning vid dylika förrättningar skall utgöras eller bekostas av skogsägaren. Vidare har *kommittén* såsom skäl för den gjorda uppdelningen av de övriga kostnaderna på ägaren och staten anfört följande:

Kostnaden
för under-
sökning.

»Enligt 1915 års lappmarksförordning står det fastighetsägaren eller åbon fritt att genom egen försorg låta upprätta i förordningen föreskriven avverkningsplan av sakkunnig person, men ingår det också i vederbörande skogstjänstemäns tjänsteplikt att, om fastighetsägaren, eller åbon, det begär, upprätta planen. I förra fallet sker planupprättandet alltså på ägarens bekostnad, i det senare på det allmännas. Då även enligt *kommitténs* förslag igångsättandet av planens utarbetande kan ske från såväl skogsägarens som det allmännas sida, kunde det måhända synas ligga nära till hands att beträffande plankostnaderna följa lappmarksförordningens princip och låta dem stanna å den, som föranstaltat planens utarbetande. Det är emellertid att märka, att medan enligt nämnda förordning vederbörande skogstjänstemän hava att själva verkställa utarbetandet, enligt *kommitténs* förslag skogsvårdsstyrelserna, även där dessa sätta i gång en plans upprättande, icke själva skola utföra arbetet därmed, utan därtill förordna en sakkunnig person. Dessutom kunde, om kostnaderna för planen skulle drabba den, som föranstaltat om densamma, härav bliva en följd, att ägaren för att undslippa berörda kostnader i ett flertal fall undandroge sig att sörja för plan, vilket givetvis skulle vara ägnat att förrycka ett gynnsamt resultat av den samverkan mellan skogsägarna och skogsvårdsstyrelserna, som i förevarande hänseende i förslaget avsetts och påräknats. *Kommittén* har i stället ansett en fördelning av ifrågakvarande kostnader lämpligen böra ske med hälften å skogsägaren och hälften å det allmänna. Om å ena sidan det kan sägas, att upprättandet av en hushållningsplan är en å skogen vidtagen vårdnadsåtgärd och som sådan bör bäras av skogsförvaltningen ävensom att detta kan ske utan för stor tunga, alldenstund plan endast påfordras för skogar, som äro av därför lämpad omfattning och beskaffenhet, så har å andra sidan statens deltagande i kostnaderna här syntts vara i sin ordning av den orsak, att den planen föregående utredningen här kräves synnerligen noggrann och därför även måste bliva jämförelsevis kostsam.»

Kommittéreservantens förslag företer den skiljaktigheten från *kommitténs*, att även den kostnadshälft, som enligt det sistnämnda förslaget skulle vid första planens tillkomst falla på ägaren, skall utgöras av statsverket. Detta har motiverats därmed, att synpunkten av att planen till-

kommit i allmänt intresse vore vida övervägande synpunkten av att markägaren vunne båtnad därutav.

Av *skogsvårdsstyrelsernas delegerades* förslag framgår, att samtliga kostnader för plans upprättande avsetts skola utgöras av skogsägaren. Förslaget låter nämligen denne själv ombesörja planen, men stadgar, att om så ej sker, skogsvårdsstyrelsen skall äga upprätta den på ägarens bekostnad.

Domänstyrelsen har anfört:

»Bestämmelsen om att kostnaden för indelningsförrättning skall till viss del betalas av statsverket finner domänstyrelsen icke motiverad, enär det måste anses ställt utom varje tvivel, att då en skog är av den omfattning och beskaffenhet, att hushållningsplan för densamma kan upprättas, skogen också bör kunna ensam bära de med planens upprättande förenade kostnaderna. Den i motiven här uppdragna parallellen emellan lappmarksskogarna och nu ifrågavarande skogar finner styrelsen vara mindre lyckligt funnen. Flertalet ägare till lappmarksskogarna tillhöra nämligen en kategori, hos vilken man ej kan förutsätta skall finnas vare sig initiativ till att på egen hand ombestyrja upprättande av avverkningsplaner, eller en ekonomi, som icke skulle hårt påfrestas av att ensam bära kostnaderna för en dylik plans upprättande. Att staten i dessa fall får helt vidkännas kostnaderna, är således enligt styrelsens mening fullt befogat.»

Departement-
schefen.

I fråga om kostnaderna, andra än hantlangningskostnaderna, för förarbetena till och upprättandet av planförslag hava tre olika meningar framställts: att de skola helt utgöras av staten, att de skola helt vidkännas av skogsägaren och att de skola betalas till hälften av vardera. Den förstnämnda meningen, omfattad av kommittéreservanten, synes mig ej kunna förordas, då någon grund för ett dylikt understöd från statens sida icke torde finnas. Mera tveksamt kunde det ställa sig beträffande den sistberörda, av kommittén hävdade meningen att fördela kostnaderna, men även i fråga om denna lära de emot ett understöd av allmänna medel anförda skälen äga sin giltighet. Jag har alltså i denna fråga anslutit mig till domänstyrelsens uppfattning.

Hushåll-
ningsplans
fastställande.

Att uppgjord hushållningsplan skall fastställas av skogsvårdsstyrelsen, eventuellt sedan styrelsen däri vidtagit erforderliga jämkningar eller ändringar, har redan antytts under 2 §. Givet är, att styrelsen om så finnes nödigt, kan förordna om företagande av ny undersökning eller uppsättande av nytt förslag.

Bestämmelser
för under-
sökningen.

Uti såväl kommitténs som reservantens förslag var föreskrivet, att Konungen skulle meddela närmare bestämmelser rörande den planupp-

görandet föregående utredningen och den ersättning, som tillkomme av skogsvårdsstyrelsen eller skogsvårdsinspektören förordnad förrättningsman.

Dessa befogenheter hava syns mig kunna överlämnas åt domänstyrelsen.

6 §.

Komm. 9 §.

Om de bestämmelser, som böra givas för skogar, där fullständig hushållningsplan icke kan komma ifråga, har förut talats. Här må endast anmärkas, dels att i anseende till dessa skogars mindre omfattning och i övrigt växlande förhållanden några riktlinjer för föregående undersökningar icke ansetts behöfliga, utan såväl företagandet av som närmare föreskrifter om dylika undersökningar överlämnats åt skogsvårdsstyrelserna att bestämma, dels ock att kommittén funnit det stå i överensstämmelse härmed, att kostnaderna för dylik undersökning bestredes av skogsvårdsstyrelsens medel, med undantag för hantlangningen, vilken även här borde utgöras av skogsägaren.

Om detta sista har domänstyrelsen anmärkt, att kostnaden för sådan hantlangning vid förrättning, vilken närmast vore att rubricera såsom en kontrollåtgärd från skogsvårdsstyrelsens sida, icke lämpligen borde åläggas skogens ägare.

Då meddelandet av ifrågavarande bestämmelser innebär en mot åstadskommandet av hushållningsplan å de större skogarna svarande åtgärd, ehuru i mindre skala, synes icke någon anledning föreligga att befria skogsägarna från hantlangningstungan. Dessa skogsägare komma i allt fall att enligt förslaget intaga en gynnad undantagsställning därutinnan, att på grund av dessa skogars mindre bärkraft de övriga kostnaderna skola bestridas av skogsvårdsstyrelsens medel.

Departementschefen.

7 §.

Komm. 10, 14 §§.

Vad angår interimistiska skogsvårdsföreskrifter har kommittén framhållit, att behovet av dylika oftast torde uppkomma i samband med att ägaren önskade företaga avverkning å skogen, men att det även kunde tänkas, att bortsett därifrån ett uppskjutande av för skogens rätta skötsel nödvändiga åtgärder i avvaktan på hushållningsplan eller i 3 § 2 mom. omförmälda åtgärder skulle lända till men för skogen.

Stadgandet i andra stycket av denna paragraf har av kommittén angivits såsom ett av de viktigaste i lagen. Utan detsamma skulle alla i lagen avsedda skogar, såväl de, som omedelbart vid lagens ikraftträdande falla därunder, som de, vilka sedermera övergå dit, bliva lämnade utanför alla skogslagsbestämmelser från nämnda tidpunkt och intill dess hushållningsplan respektive i 3 § 2 mom. omförmälda bestämmelser kunna komma i tillämpning.

För kommittéreservantens och de delegerades del har något dylikt stadgande icke varit erforderligt, då enligt deras förslag skogarna under den berörda tiden skulle komma att lyda under reglerna för enskildas skogar.

Domänstyrelsen har angående berörda stadgande anfört:

Bestämmelsen syntes onödigt sträng. Det borde hava varit tillräckligt att för sådana fall förbjuda avverkning till avsalu, men lämna ägaren rättighet att för husbehov i varje fall utnyttja skogen. Bestämmelsen hade givetvis föranletts därav, att sagda skogar, till dess hushållningen blivit på sätt, som i lagen ifrågasattes, reglerad, vore ställda utanför lagen. Hade man emellertid låtit frågan om skogarnas inrangerande under ifrågavarande lag i första hand vara beroende av, huruvida hushållningsplan med hänsyn till skogens beskaffenhet och omfattning lämpligen skulle upprättas, och dessförinnan ansett dem vara hemfallna under den allmänna skogsvårdslagen, hade berörda inskränkning i förfoganderätten till skogen icke behövt ifrågakomma.

Departementschefen.

Såsom kommittén själv yttrat, hade kunnat ifrågasättas att låta de bestämmelser, som en under denna lag kommande skog förut varit underkastad, fortfara att gälla, intill dess den nya erforderliga hushållningsplanen, eller bestämmelserna, hunnit komma till giltighet. Därmed skulle emellertid inordnandet under skogsvårdsbestämmelser av den stora gruppen kommunsskogar, som hittills icke lytt under sådana, komma att alltför länge framskjutas. Att då råda bot härpå genom att först inlägga nämnda skogar under den allmänna skogsvårdslagen torde icke vara lämpligt. Stadgandet ifråga torde ock kunna vara behöfligt ur den synpunkten, att, på sätt jämväl kommittén anfört, den nyssberörda lagens eller andra för skogarna förut gällande bestämmelser till stor del icke skulle förmå hindra en sådan behandling av dem i avvaktan på planens färdigblivande, att denna till följd därav bleve i avsevärd mån förfelad.

8—9 §§.

Komm. 11, 12 §§; reserv. 73 § 3 st., 81 §.

Innehållet i dessa paragrafer torde ej erfordra närmare motivering.

10 §.

Komm. 13 §; reserv. 82 §.

Då en hushållningsplan skall fastställas att gälla minst tio år, är det påtagligt, att oförutsedda händelser kunna inträffa, som göra det olämpligt, att den skulle gälla oförändrad hela den fastställda tiden ut. Bestämmelser hava därför meddelats till möjliggörande av ändring under löpande giltighetstid. Motsvarande gäller beträffande bestämmelser, meddelade enligt 3 § 2 mom.

11—13 §§.

Komm. 15—17 §§; reserv. 88—90 §§.

Enligt gällande författningar få häradsallmänningar och städers skogar, vilka skola handhavas efter hushållningsplan, förvaltas av ägaren eller delägarna själva. För den händelse överträdelse eller vanvård förekommer, har stadgats i första hand en anmaning till vederbörande att vidtaga rättelser samt, om detta ej hjälper, fråntagande av skogens förvaltning från ägarna eller delägarna och dess överlämnande till skogsstaten.

Att tillämpa detta system på de under denna lag lydande skogarna har *kommittén* funnit icke kunna ifrågasättas. Dels skulle, enligt *kommittén*, skogens ställande under skogsstaten, vilket om rättelse efter anmaning icke vidtoges, måste tillgripas antingen det begångna felet vore stort eller litet, mången gång innebära en oriktig proportion mellan fel och botemedel. Dels vore detta medel en alltför tungrodd apparat. *Kommittén* har därför sökt utfinna andra sätt att gå till väga, där ett åsidosättande av den fastställda planens föreskrifter ägt rum. *Kommittén* yttrar härom bland annat:

»Ett dylikt åsidosättande kan vara positivt: överträdande av något i planen förbjudet, eller negativt: uraktlåtenhet att fullgöra något i planen föreskrivet. Emellan dessa båda fall synes *kommittén* en skillnad föreligga, som icke beaktats i ovanberörda båda förordningar. I det förra är ett kriminellt drag övervägande, och det bör därför såväl vara belagt med straff som medföra botningsskyldighet, d. v. s. skyldighet att vidtaga vad som erfordras för de skedda skadornas avhjälpande. I sistberörda avseende gäller det alltså att få de erforderliga åtgärderna fastslagna; härutinnan lämnas bestämmelser i 15 §, varigenom skogsvårdsstyrelsen tillerkännes befogenhet att giva föreskrifter efter de föreliggande omständigheterna. Några åtgöranden för att få skogsägaren att fullgöra sin berörda förpliktelse torde däremot icke i detta sammanhang vara av behovet påkallade. Härav följer, om fråntagandet av skogens förvaltning från ägaren icke är en ren straffpåföljd, utan i sig innebär ett sätt att få till stånd nödiga skogsvårdsåtgärder, att ett skogsägarens berövande

Bihang till riksdagens protokoll 1923. 1 saml. 123 häft. (Nr 157.) 5

av skogens förvaltning icke har sin plats såsom en åtgärd till följd av en positiv förseelse mot de för skogens skötsel fastställda föreskrifterna.

Har återigen i skogens vård och förvaltning något blivit uraktlåtet, som bort företagas, är detta till sin innebörd redan bestämt — vare sig i den fastställda planen eller genom föreskrifter, som meddelats enligt 5 § 2 mom., 10, 13, 14 eller 15 § — och det gäller endast att få det utfört. Här kunde alltså ett fråntagande av skogens förvaltning från dess ägare passa i stycke, men därförutan synes i många fall ett utförande av det uraktlåtna kunna pressas fram av skogsägaren själv, nämligen därigenom att vite förelägges honom beträffande utförandet. Skulle emellertid detta förfela sin verkan, kan även annat vara behöfligt att tillgripa. Ett sätt vore härvidlag att låta verkställa de felande åtgärderna genom vederbörande myndighets försorg på ägarens bekostnad, i enlighet med vad som är stadgat beträffande skogar, som falla under lagen angående vård av enskilda skogar. Lämpligt för dessa sistnämnda, skulle emellertid ett dylikt tillvägagående här bliva ett sporadiskt utförande av en eller flera i ett systematiskt helt ingående åtgärder, vilket vore föga lyckligt. Icke heller kan här längre gälla den ovan framhållna synpunkten, att ett fråntagande av skogens förvaltning från dess ägare bör undvikas, ty hava vederbörande icke låtit rätta sig utav vitesföreläggandet, hava de därmed visat så ringa icke blott intresse, utan även ansvarskänsla, att deras berövande av förvaltningen måste anses befogat. Därvid behöver detta dock icke få smaken av ett ställande under förmynderskap, genom överlämnandet av förvaltningen åt skogsstaten, utan kommittén har i stället funnit ett lämpligt sätt vara, att förvaltningen uppdrages åt särskilt därför utsedde gode män. Medelst denna form för förvaltning genom andra vinnes större smidighet och ett lättare återgående till den normala förvaltningen utav ägaren själv.»

Kommittéreservanten har enahanda bestämmelser som kommittén.

Domänstyrelsen har uttalat, att den enda verkliga skillnaden i förevarande hänseende emellan nu gällande bestämmelser angående städernas skogar samt kommitténs förslag vore att enligt de förra den, som företrätt skogsägaren, icke kunde ådömas personligt ansvar samt att föreskrifter saknades, huru en ägaren fråntagen förvaltning skulle kunna till honom återlämnas, medan enligt förslaget en överträdelse av planens föreskrifter medförde dels som direkt påföljd bötesstraff för vederbörande och dels som påföljd i andra hand ägarens skiljande från förvaltningen, vartill komme att utväg åstadkommits för att denne skulle kunna återfå förvaltningen.

Departement-
mentschefen.

Beträffande frågan, huruvida en skogsförvaltning vid ett eventuellt fråntagande av densamma från ägaren bör lämnas åt vederbörande skogsvårdsmyndighet eller åt särskilt förordnade gode män, är först och främst att erinra, att enligt det av mig framlagda förslaget de ifrågasvarande skogarna skola komma under skogsvårdsstyrelsernas tillsyn, vadan ett följande av det förra alternativet väl skulle medföra förvalt-

ningens övertagande av dessa styrelser. Skogsvårdsstyrelsernas hela organisation, sammansättning och arbetssätt äro emellertid sådana, att de icke ägna sig för en direkt förvaltningsuppgift, och även i övrigt skulle en dylik vara främmande för och verka förryckande på styrelsernas arbeten. Förutom vad sålunda talar emot en tillämpning på ifrågakvarande skogar av det nu för städernas skogar gällande systemet vill jag slutligen också såsom med godemanssystemet följande fördelar framhålla de skiljaktigheter, som av domänstyrelsen angivits föreligga mellan de för städernas skogar gällande och de nu föreslagna bestämmelserna.

14 §.

Komm. 18 §; reserv. 85 och 86 §§.

Beträffande bestämmelserna i denna paragraf torde endast behöva erinras därom, att virket icke bör vara förbrutet i andra fall än där denna påföljd ekonomiskt drabbar den för avverkningen ansvarige.

15—17 §§.

Komm. 19—21 §§; reserv. 87 §.

Stadgandena i dessa paragrafer hava avfattats i överensstämmelse med vad som i motsvarande delar föreskrivits i den allmänna skogsvårdslagen.

Med hänsyn till förhållandena inom Väster- och Norrbottens län har för dessa läns vidkommande tiden för anställande av åtal efter verkställt beslag bestämts till sextio dagar därefter. Denna tid är nämligen föreskriven uti de för nämnda län gällande skogsvårdsförordningarna.

18 §.

Av bestämmelserna i denna paragraf må endast framhållas rätten att hos domänstyrelsen överklaga skogsvårdsstyrelses beslut, som avser fastställelse eller ändring av hushållningsplan.

19 §.

I denna paragraf återfinnas bestämmelserna om sättet och villkoren för ett dispenserande från lagens föreskrifter utav skogar, som förvaltas utav skogsvårds-sällskap. Det är beträffande sådana skogar först att märka, att de ingalunda alltid tillhöra vederbörande sällskap. Tvärtom torde, såsom man finner av det ovan omförmälda »Skogssällskapets» stadgar och verksamhet, regeln vara, att av dylika skogsvårdssällskap förvaltade eller annars ombänderhavda skogar hava andra ägare. Dessa ägare lära i de flesta fall vara av de i denna lags 1 § omförmälda kategorier. För

vinnande av bättre garantier mot missbruk har det syntts mig riktigast att dispens meddelas för varje särskild skog. Visserligen medför detta en ökad omgång, men en dylik individuell anmälan synes mig ägnad att lända till en önskvärd ordning och kontroll. Den tillsyn över dispenserade skogar, som icke lärer helt kunna undvaras, torde med hänsyn bl. a. till att dylika sällskaps verksamhetsområden kan sträcka sig ut över ett landstingsområde, lampligen böra utövas av domänstyrelsen.

20 §.

Komm. 23 §; reserv. 115—117 §§.

Beträffande här meddelade bestämmelser torde intet vara att särskilt framhålla.

Föredragande departementschefen uppläser härefter ifrågavarande inom departementet utarbetade *förslag till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar* av den lydelse, bilaga A vid protokollet i detta ärende utvisar, samt hemställer, att lagrådets yttrande över förslaget måtte inhämtas för det ändamål, som i § 87 regeringsformen omförmäles.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:
Julius Söderhjelm.

BII. A.

Förslag

till

Lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.

Häri genom förordnas som följer:

1 §.

1 mom. Denna lag skall, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i 2 mom., tillämpas i fråga om:

- 1) kommunskogar, varmed förstås skogar, som tillhöra kommuner eller andra samfälligheter för vårdande av gemensamma angelägenheter, vilkas uppgift och verksamhet är bestämd genom författningar av kommunallags natur eller genom fattigvårds- eller folkskolelagstiftningen;
- 2) skogar å sockenallmänningar, som jämlikt 16 kap. byggningsbalken må nyttjas av dem, som i socknen äro;
- 3) skogar, som tillhöra fideikommiss eller annan stiftelse;
- 4) skogar, tillhöriga hushållningssällskap ävensom föreningar och sällskap, bildade för befordrande av skogsvård i allmänt intresse.

2 mom. Lagen äger icke tillämpning å:

skogar, som lyda under förordningen den 26 januari 1894 (nr 17) angående hushållningen med de allmänna skogarna i riket; samt skyddsskogar och skogar å flygsandsfältet i Hallands län.

3 mom. Om rätt för Konungen att för visst fall medgiva befrielse tillsvidare från lagens tillämpning stadgas i 19 §.

2 §.

Skogar, som i denna lag avses, skola stå under överinseende av den skogsvårdsstyrelse, som i orten skall finnas tillsatt. För orter, där skogsvårdsstyrelse icke finnes, åligger överinseendet den skogsstatstjänsteman, som enligt vad därom är stadgat där har att taga befattning med enskildas skogar; och skall för sistnämnda orter vad här nedan i 3—13 §§ sägs om skogsvårdsstyrelse äga motsvarande tillämpning på nu angivne skogsstatstjänsteman.

3 §.

1 mom. Är skog av den omfattning och i övrigt av sådan beskaffenhet, att hushållningsplan kan för densamma med fördel tillämpas, skall skogen skötas efter sådan plan.

Finns i samme ägares hand två eller flera skogar, som icke var för sig men tillsammans äro ägnade att skötas efter hushållningsplan, skola de underkastas gemensam sådan plan.

2 mom. I fråga om skog, därå hushållningsplan icke kan tillämpas efter ty i 1 mom. sägs, skall skogsvårdsstyrelsen meddela de bestämmelser, som finnas nödiga och lämpliga för ernåendet av så tillfredsställande skogsvård, som omständigheterna medgiva.

3 mom. Fråga, huruvida föreskrifterna i 1 eller 2 mom. skola tillämpas, avgöres av skogsvårdsstyrelsen genom särskilt beslut. Erfordras för prövning av denna fråga särskild utredning, äge styrelsen därom föranstalta, vare sig genom infordrande av uppgifter rörande skogen eller, där så finnes nödigt, genom undersökning å platsen. Vid sådan undersökning skall nödig hantlangning utgöras av skogens ägare.

4 §.

Hushållningsplan, varom i 3 § 1 mom. sägs, skall vara lämpad efter skogens beskaffenhet och rådande ortsförhållanden samt upprättad enligt sådana på vetenskapen och erfarenheten grundade regler, som äro ägnade att försätta och bibehålla skogen i skogligt tillfredsställande skick samt bereda den högsta möjliga behållna avkastning, som kan erhållas med skälig förräntning av det i hushållningen bundna kapitalet.

Är skogen besvärad av avverknings- eller annan nyttjanderätt, som upplåtits antingen före den 1 januari 1923 eller ock därefter, men innan skogen kommit i sådan ägares hand, som i 1 § 1 mom. omförmäles, skall vid planens upprättande tillses, att innehavaren av berörda rätt icke vid densammes utövande lder vidare inskränkning än som kan vara nödig för bevarandet av skogens återväxtnöjligheter eller till förebyggande av sådan avverkning i yngre skog, som ej är förenlig med en god skogsskötsel å egendomen i dess helhet.

5 §.

1 mom. Då skogsvårdsstyrelsen beslutat, att skog skall skötas enligt hushållningsplan, förordne styrelsen, sedan beslutet vunnit laga kraft eller, dessförinnan, skogens ägare därom anhållit, sakkunnig person att efter företagen undersökning upprätta förslag till plan. Förordnande,

som nu sagts, må ock på därom av skogsvårdsstyrelsen gjord framställning meddelas av domänstyrelsen.

2 mom. Vid den i 1 mom. omnämnda undersökning skall över skogen upprättas karta i erforderlig skala, därest sådan ej förut finnes, ävensom allmän beskrivning och noggrann beståndsbeskrivning med uppskattning av virkesförrådet, varjämte uppgifter skola lämnas angående skogen påvilande avverknings- och annan nyttjanderätt.

Vid förrättningen erforderlig hantlangning skall utgöras av skogens ägare, som jämväl har att vidkännas övriga kostnader.

3 mom. Förslag till plan skall underställas skogsvårdsstyrelsen, som prövar, huruvida planen kan fastställas, oförändrad eller med erforderliga jämkningar.

4 mom. Rörande förrättningar, varom i 2 mom. sägs, samt om gottgörelse, som tillkommer förrättningsman, äger domänstyrelsen meddela närmare bestämmelser.

6 §.

Bestämmelser, som meddelas enligt 3 § 2 mom., skola särskilt innefatta erforderliga föreskrifter om skyldighet att sörja för återväxt samt om skydd för yngre skog och skog i sådant läge, att genom ovarsam avverkning skogens bestånd kan äventyras eller återväxten särskilt försvåras. Vad i 4 § andra stycket stadgas äge här motsvarande tillämpning.

Där skogsvårdsstyrelsen finner sådant erforderligt, må styrelsen före bestämmelsers meddelande föranstalta om undersökning på stället. Hantlangning, som vid sådan undersökning erfordras, skall utgöras av skogens ägare.

7 §.

Anser skogsvårdsstyrelsen särskilda föreskrifter för skötseln av skog, som hör under denna lag, nödiga under tiden intill dess hushållningsplan kan varda fastställd eller bestämmelser enligt 3 § 2 mom. meddelade, äge styrelsen lämna sådana föreskrifter.

Innan hushållningsplan blivit fastställd eller bestämmelser, som nyss sagts, meddelats, må avverkning för annat ändamål än husbehov icke ske i vidare mån än som kan varda uti jämlikt första stycket meddelade föreskrifter eller eljest på särskild ansökan av skogsvårdsstyrelsen medgivet.

Utan hinder av vad i denna paragraf stadgas må innehavare av avverknings- eller annan nyttjanderätt, som i 4 § andra stycket avses,

njuta sin rätt tillgodo utan vidare inskränkning än i sistnämnda lagrum angivits.

8 §.

Hushållningsplan skall omfatta en tid av minst tio, högst tjugu kalenderår.

Vid meddelandet av föreskrifter enligt 3 § 2 mom. äge skogsvårdsstyrelsen för varje fall bestämma den tid, de skola gälla.

9 §.

I god tid före utgången av den för hushållningsplan fastställda giltighetstid skall verkställas revision till utronande av de förändringar, skogen undergått, samt upprättas ny plan.

Vad här är sagt om hushållningsplan äge motsvarande tillämpning beträffande bestämmelser, som meddelats enligt 3 § 2 mom.

10 §.

I fastställd hushållningsplan eller av skogsvårdsstyrelsen meddelade bestämmelser må ändring kunna av styrelsen göras, då styrelsen finner detta på grund av förelupna omständigheter nödvändigt för det med planen eller bestämmelserna avsedda ändamålet, eller från skogsägarens sida synnerliga skäl därtill anföras.

11 §.

Sker överträdelse av vad i fastställd hushållningsplan eller jämlikt 3 § 2 mom. meddelade bestämmelser föreskrivits, och bliva i anledning därav särskilda åtgärder nödiga för skogens behöriga skötsel, äge skogsvårdsstyrelsen föreskriva sådana åtgärder. Äro dessa av den omfattning, att de böra föranleda ändring, som i 10 § oförmåles, gälle vad där är stadgat.

12 §.

Har åtgärd, som enligt hushållningsplan eller meddelade föreskrifter skolat företagas, blivit eftersatt, och är densamma nödvändig för skogens behöriga skötsel, må länsstyrelsen på framställning av skogsvårdsstyrelsen förelägga den försumlige att vidtaga den eftersatta åtgärden vid visst lämpligt vite.

Försittes vite, må länsstyrelsen jämte utdömandet av det försuttna vitet antingen meddela nytt vitesföreläggande eller ock, där omständig-

heterna därtill föranleda, förordna om skogens ställande under vård och förvaltning av en eller flera gode män, som av länsstyrelsen utses.

13 §.

Gode män, som i 12 § omförmälas, skola årligen inom tid, som av länsstyrelsen bestämmes, till den, som eljest lagligen äger företräda skogens ägare, avlämna vederbörlig redovisning för sin förvaltning. Varder talan å förvaltningen icke vid domstol anställd inom sex månader från det redovisningen avlämnades, anses ansvarsfrihet beviljad.

För sin förvaltning äge gode männen njuta arvode, som i brist av åsämjande bestämmes av länsstyrelsen.

God man må av länsstyrelsen skiljas från uppdraget, när länsstyrelsen därtill finner anledning.

Förvaltning av gode män upphøre, där sådant av skogens ägare yrkas och länsstyrelsen efter skogsvårdsstyrelsens hörande finner omständigheterna det medgiva.

14 §.

1 mom. Föranstaltar någon, som i förvaltningen av under denna lag hörande skog företräder ägaren, avverkning eller annan åtgärd, som enligt lagen eller jämlikt densamma meddelad föreskrift icke må äga rum, eller företager innehavare av fideikommisssegendom avverkning eller åtgärd, varom nu sagts, vare straffet böter från och med tjugufem till och med tvåtusen kronor.

Har sådan avverkning å fideikommisssegendom ägt rum, skall det avverkade virket, där det ligger å skogen kvar eller, om det är bortfört, fortfarande är i avverkarens besittning, tagas i beslag och dömas förbrutet. Undgår dylikt virke beslag, vare han skyldig att utgiva ersättning med belopp, motsvarande värdet av samma virke.

2 mom. Förbryter sig innehavare av avverknings- eller annan rätt å skogen vid utövningen härav emot denna lag eller i enlighet därmed given föreskrift, straffes med böter från och med tjugufem till och med femhundra kronor; och skola därjämte bestämmelserna i 1 mom. andra stycket äga motsvarande tillämpning.

3 mom. Innefattar handling, varom i 1 mom. sägs, förseelse mot allmänna strafflagen, varde, utom straff för sistnämnda förseelse, särskilt ansvar för överträdande av denna lag den felande ådömt.

15 §.

Allmänne åklagaren så ock skogsvårdsstyrelsen och de till dess biträde anställda tjänstemän äge lika behörighet att åtala förseelser, varom i 14 § sägs, samt att med beslag belägga virke, som kan dömas förbrutet. Sistberörda befogenhet tillkomme jämväl de hos skogsvårdsstyrelsen anställda tillsyningsmän.

Där ej skogsvårdsstyrelse finnes, tillkomme åtals- och beslagsrätt allmänne åklagaren och vederbörande skogsstatstjänsteman samt sistberörda befogenhet dessutom den bevakande personal vid skogsstaten, som har att övervaka lagens tillämpning.

Har någon, som ej är behörig att utföra åtal, gjort beslag, skall han, så snart ske kan och senast inom fjorton dagar, göra anmälan därom hos någon av de åtalsberättigade.

Varder, där beslag skett, ej inom fyrtiofem eller, där ej skogsvårdsstyrelse finnes, sextio dagar efter beslaget åtal i laga ordning anställt, vare beslaget förfallet.

16 §.

Virke, som enligt denna lag dömes förbrutet, skall av åklagaren försäljas å offentlig auktion, så kungjord som om auktion å utmätt lös egendom är stadgat. Begär, innan frågan om virkes förverkande slutligen prövats, virkets ägare, att försäljning skall äga rum, eller finner, på anmälan av åklagare, överexekutor, att fara är för virkets förstörelse eller att kostnaden för dess förvarande skulle bliva större än skäligt är, förordne överexekutor, att virket skall säljas i den ordning nyss sagts; och skall i ty fall virkets ägare, där han är känd och inom riket boende, eller, där han bor utom riket men inom riket har känt ombud, som äger att för honom mottaga stämning och avgiva svaromål, ombudet genom åklagarens försorg bevisligen underrättas om auktionen minst åtta dagar, innan den hålles. Anmälan av åklagare, varom här ovan sägs, skall vara åtföljd av fullständig, av två trovärdiga män styrkt förteckning, utvisande virkets mängd och beskaffenhet.

17 §.

Böter och viten, som enligt denna lag ådömas, ävensom genom försäljning av förbrutet virke uppkommen behållning och utdömd ersättning för virke, som undgått beslag, fördelas så, att en fjärdedel, dock högst ettusen kronor, tillfaller åklagaren och återstoden den av vederbörande skogsvårdsstyrelse omhänderhavda skogsvårdskassan eller, där

skogsvårdsstyrelse ej finnes, kronan; dock att, där annan än åklagaren verkställt beslaget, beslagtagaren skall av åklagareandelen undfå hälften. Har skogsvårdsstyrelsen anställt åtalet, skall det belopp, som eljest skulle tillkomma åklagaren, tillfalla skogsvårdskassan.

Försäljes i beslag taget virke, innan det dömts förbrutet, skall, till dess frågan därom blivit slutligen avgjord, försäljningssumman ned-sättas i riksbanken på sätt särskilt är stadgat; och skall om sådana medels insättning i bankinrättning gälla vad i 160 § utsökningslagen sägs.

Saknas tillgång till fulla gäldandet av böter eller vite, skall förvandling ske enligt allmänna strafflagen.

18 §.

1 mom. Skogsvårdsstyrelses eller skogsstatstjänstemans jämlikt denna lag fattade beslut skall så fort ske kan skriftligen delgivas ägaren av den skog beslutet avser.

2 mom. Över skogsvårdsstyrelses beslut må klagan föras, om beslutet avser fastställelse eller ändring av hushållningsplan genom besvär hos domänstyrelsen, och i annat fall genom besvär hos länsstyrelsen. Besvären skola i vartdera fallet ingivas före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av beslutet.

Över domänstyrelsens eller länsstyrelsens beslut må klagan föras hos Konungen genom besvär, som skola ingivas till jordbruksdepartementet före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av samma beslut.

3 mom. Mot skogsstatstjänstemans beslut må klagan föras genom besvär hos vederbörande överjägmästare före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av beslutet.

Klagan över överjägmästarens beslut må föras genom besvär hos domänstyrelsen före klockan tolv å trettionde dagen från den dag, klaganden erhöll del av samma beslut.

Den med domänstyrelsens beslut missnöjde må däröver föra klagan hos Konungen efter ty i 2 mom. andra stycket sägs.

19 §.

Äges skog av skogsvårdssällskap, som i 1 § 4) sägs, eller utövas dess vård och förvaltning under medverkan och tillsyn av sådant sällskap, ankomme på Konungen att, där sällskapets stadgar blivit av Konungen fastställda, beträffande sådan skog på ansökan medgiva befrielse tills vidare från tillämpningen av vad här förut i denna lag är stadgat.

Över skogar, rörande vilka sådant medgivande är lämnat, äge domänstyrelsen utöva tillsyn.

20 §.

Gäller för skog, som i denna lag avses, vid lagens trädande i kraft eller, där skog sedermera kommer under lagens tillämpning, då detta sker, hushållningsplan eller avverkningsplan, som är av vederbörande myndighet fastställd, skall nämnda plan lända till efterrättelse intill dess tiden för planens giltighet tilländalöper.

Har någon jämlikt förut gällande bestämmelser erhållit utsyning eller tillstånd till avverkning, skall vad i denna lag stadgats ej utgöra hinder för honom att verkställa avverkning i enlighet med vad sålunda tidigare medgivits.

Har innehavare av avverkningsrätt enligt förut gällande bestämmelser varit ansvarig för vidtagande av åtgärder till betryggandet av återväxt, vare han pliktig ersätta skogsägaren kostnaden för de åtgärder i nämnda syfte, som denne enligt denna lag fått verkställa i anledning av avverkningsrättsinnehavarens utövande av sin rätt.

Överträdelse, som ägt rum mot tidigare gällande lag, straffas enligt densamma.

Avverkningsförbud, som meddelats enligt tidigare lag, skall, där skogen kommer under bestämmelserna i denna lag, upphöra att gälla.

Denna lag, varigenom upphäves förordningen angående förvaltningen av städernas skogar den 24 juli 1903 (nr 79), träder i kraft den 1 juli 1923.

Bil. B.

»Ett närmare studium av den rörelse, som under de senast förflutna tio åren framträtt i fråga om bildandet av skogsallmänningar och kommunskogar i detta ords egentliga bemärkelse, skall ådagalägga, att alla spår leda tillbaka till skogs-sällskapet såsom initiativtagaren till och ledaren av denna rörelse. Och det skall då ytterligare visa sig — vad kommittén synes hava förbisett —, att skogssällskapets verksamhet ingalunda är inskränkt blott till initiativ i fråga om själva bildandet av allmänningar, utan i lika hög grad är inriktad på att såväl bibehålla initiativet beträffande planerna för dessa allmänningars skötsel och vård som ock fortfarande utöva den centrala ledningen av det hela. Det torde också med fog kunna påstås, att den av sällskapet sålunda uppammade allmänningsrörelsen bottnar i en strävan att främja en god och rationell skogshushållning, samt att man härutinnan minst av allt saknar villighet att »låta stundens fördel stå tillbaka för framtidens krav».

För att bereda möjlighet för ett fullt objektivt bedömande av allmänningsrörelsen, dess innebörd och dess verkande krafter samt därmed ock av frågan, i vad mån det är behövt, ändamålsenligt eller lämpligt att bringa förvaltningen av de till sällskapet anslutna skogar under den föreslagna lagens tillämpningsområde, torde till en början böra lämnas en närmare redogörelse för skogssällskapets uppkomst, ändamål och verksamhet.

Sällskapet bildades år 1912 under namn av »Sydvästra Sveriges Skogssällskap». Utvecklingen av dess verksamhet, särskilt ur rent geografisk synpunkt, gjorde dock snart nog, att benämningen »Sydvästra Sveriges Skogssällskap» blev oegentlig. Ursprungligen omfattade sällskapet sålunda de fem sydvästra länen, men på grund av allt starkare framträdande intresse för sällskapets verksamhet även hos de övriga södra länen och i sammanhang därmed framkomna önsknningar om att vinna anslutning, tog sällskapet år 1917 steget fullt ut och utvidgade sin verksamhet att omfatta de 13 södra fastlandslänen. År 1919 tillkom ytterligare ett län. Från och med år 1915 är benämningen därför »Skogssällskapet». Detta omfattar numera följande län, nämligen: Malmöhus, Kristianstads, Blekinge, Kalmar, Kronobergs, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Jönköpings, Skaraborgs, Östergötlands, Södermanlands, Stockholms och Uppsala län.

Närmast gjorde sällskapet till sin uppgift att tillvarata de vanvårdade, skövade eller eftersatta skogsmarker, som erbjöde betingelser för en god skogshushållning, samt göra dem skogbärande och så medelst återbörd dessa till en framtida gynnsam ekonomisk utveckling. För att nå detta mål slog sällskapet allt från första början in på den praktiska verksamhetens väg. Sina syften härutinnan ville emellertid sällskapet förverkliga, icke genom att erbjuda den enskilde sina tjänster med istånd-sättande av hans mark och dennas beklädande med skog, och således i hans hand lägga värden, lätta att omsätta i reda penningar. Det var i stället genom samarbete med kommunerna, alltså landstingen, städerna och socknarna som sällskapet sökte realisera sina planer. Dessa gingo sålunda ut på bland annat att göra de

Skogssällskapet, dess uppkomst och ändamål.

marker, sällskapet kunde förvärva, till *kommunskogar*, skogsallmänningar i kommunernas ägo. Kommunerna erbjödo nämligen fullgoda förutsättningar för att kunna följa sällskapet i dess arbete, vars strävanden ju åsyftade varaktiga och bestående resultat och således med nödvändighet måste i stort sett leda till ett uppgivande av tillfälliga fördelar.

Kommunerna erbjödo ju ock varaktiga betingelser för att en verksamhet på det skogliga området med dem som intressenter skulle undgå de växlingar, som ofta förrycka den enskildes verksamhet på detta område och i stället bli präglad av en för skogarnas framtida bestånd ändamålsenlig jämnhet i driften. Med kommunerna skulle en ny och mäktig kraft rycka in i arbetet för främjande av en rätt hushållning med våra skogar.

Det må här erinras, att sällskapet uti sina initiativ för åstadkommandet av skogsallmänningar städe låtit sig ledas av föresatsen att det ekonomiskt berättigade och lämpliga i varje allmänningsbildande skulle vara utslagsgivande för sällskapets medverkan.

Sällskapet ville sålunda skapa i sinom tid vinstgivande skogsföretag, vilkas avkastning, nytta och fördelar i övrigt emellertid icke till någon del tillämnades sällskapet, utan i varje särskilt fall skulle helt tillgodokomma den kommun, som bleve ägare till marken i fråga. Kommunernas eget ekonomiska intresse skulle således mana dem att göra gemensam sak med skogssällskapet i dess strävande att förverkliga sina planer.

Redan nu har genom sällskapets verksamhet vunnits en vitt utbredd förståelse för allmänningsgarnas betydelse såsom blivande värdefulla inkomstkällor. Man inser, att allmänningsrörelsen är ägnad att såväl skapa den kontinuerliga inkomst, som ju måste vara särskilt begärlig för kommunerna, som ock samtidigt bereda samhället tillgång till alster, av vilka det städe har behov.

Allmänningsbildandet, ursprungligen av sällskapet tänkt som ett av medlen för tillvaratagandet och återupprättandet av ödelagd och vårdslösad skogs-mark, har sålunda efter hand kommit att framträda såsom ett direkt mål, såsom en av sällskapets viktigaste uppgifter.

För skogssällskapet, som givit upphov till allmänningsbildandet i vårt land, och som bär ansvaret för denna rörelse, måste det givetvis härmed framstå som en angelägenhet av yttersta vikt, att denna rörelsens framtid icke äventyras genom strävan efter omedelbar ekonomisk vinst för företagaren, utan överhuvud alltjämt fortskrider på sådant sätt, att den skapar tillit i fråga om bestående resultat och skänker förtroende för sällskapet såsom rörelsens ledande organ.

I detta sammanhang torde slutligen böra framhållas, hurusom den allmänningsrörelse, *varom här är fråga*, är något för vårt land förut i stort sett främmande, är en helt ny företeelse, till vilken någon motsvarighet för övrigt ej heller är att söka utomlands. Av äldre allmänningsgarnas finnas inom de delar av landet, som tillhöra skogssällskapets verksamhetsområde, blott häradsallmänningar, vilkas avkastning emellertid tillfaller de hemman, för vilka desamma ursprungligen tillkommit. De skogsallmänningar däremot, som leda sitt ursprung från skogssällskapets verksamhet äro *kommunskogar* i detta ords egentliga bemärkelse: allmänningsgarna bliva kommunens gemensamma egendom. Allmänningsfrågan blir såmedelst en angelägenhet, som icke enbart berör den besutna jordägarklassen, utan den kommer att fånga alla kommunmedlemmars intresse. Härtill bidrager ej minst den omständigheten,

att kommunernas stigande utgifter göra det allt mer nödvändigt för dem att söka inkomstkällor i kommunala företag. Allmänningar av den natur, sällskapet söker få till stånd, måste följaktligen komma att få betydelsefulla och naturliga uppgifter. De erfarenheter, sällskapets verksamhet lämnat, giva ock full klarhet i, att intresset samlar sig just om allmänningar av här ifrågavarande slag.

En kortfattad översikt rörande de konkreta resultaten av sällskapets verksamhet med avseende å bildandet av allmänningar torde här vara på sin plats. Till en början grep sällskapet sig an med att söka tillvarataga ljunmarker och göra dessa produktiva samt av dem bilda allmänningar i de primära landskommunernas hand.

Så småningom började emellertid sällskapet på detta sätt göra även andra eftersatta marker till föremål för allmänningsbildande, och denna utvidgning av sällskapets program visade sig snart nog erbjuda ett det kraftigaste vapen i striden för tillvaratagandet av vårdslösad skogsmark, i vilken form och varhelst den än mötte. Under sysslandet med allmänningsproblemet fann emellertid sällskapet snart nog bjudande skäl tala för att icke forcera bildandet av allmänningar för primärkommunerna, utan tillsvidare i stället efter ingående utredningar angående de gynnsamma uppslag, som framkommo, söka inom varje län först få till stånd s. k. länsallmänningar, d. v. s. allmänningar för landstingskommunerna.

Redan år 1915 bildades de första stora länsallmänningarna, nämligen i Jönköpings och Kronobergs län. Följande året tillkommo — alltjämt på skogssällskapets mer eller mindre direkta initiativ och under medverkan av vederbörande landsting — länsallmänningar inom Älvsborgs och Hallands län, och samtidigt inköptes genom sällskapet även ett större ljunmarksområde för Göteborgs och Bohus län.

Inom loppet av ett par år hade alltså länsallmänningssidén så slagit igenom, att i fyra av de fem sydvästra länen, vilka som nämnts bildade sällskapets ursprungliga verksamhetsområde, länsallmänningar kommit till stånd, medan i det femte ett större område reserverats för ändamålet. Under loppet av ytterligare två år bildades på enahanda sätt länsallmänningar för såväl Kalmar läns norra som Kalmar läns södra landstingsområde. Under medverkan av sällskapets lokala organ och för sällskapets verksamhet intresserade länsbor hava inom Malmöhus, Stockholms, Östergötlands samt Uppsala län genom skogssällskapet förvärvat större markkomplex, avsedda att bilda gemensamhetsskogar för dessa län.

Föremål för sällskapets behandling äro ock planer på såväl utvidgning av äldre allmänningsskogar som nybildande av sådana.

Fall hava dessutom förekommit, då genom sällskapet bildats gemensamhetsskogar av annan natur än de förut omnämnda, såsom för vissa hushållningssällskap och andra sammanslutningar.

Skogssällskapets strävanden äro således ej längre av blott lokal betydelse, utan omfattar nu stora delar av landet. Den av sällskapet bedrivna allmänningsverksamheten har hittills lett till det resultat, att följande arealer äro tagna i anspråk för allmänningsändamål, nämligen:

Resultatet av skogssällskapets allmänningsbildande verksamhet.

Län	Antal		Ungefärlig areal i	
	Landstings- och primär- kom. skogar	Gemensam- hets-kogar av annan natur	hektar	tld
Malmöhus	—	2	1,965	3,980
Blekinge	1	2	734	1,468
Kalmar	3	1	2,437	4,874
Kronobergs	8	2	3,693	7,386
Hallands	6	1	2,616	5,232
Jönköpings	2	1	1,565	3,130
Älvsborgs	8	1	2,803	5,606
Göteborgs och Bohus... ..	7	1	2,404	4,808
Södermanlands	5	—	497	994
Östergötlands	—	1	357	714
Stockholms	—	2	2,549	5,098
Uppsala	—	1	380	760
	40	15	22,000	44,000

Anslutning
till säll-
skapet.

Intresset för skogssällskapets strävanden har också tagit sig uttryck i en stark anslutning till sällskapet. Inom dess verksamhetsområde hava sålunda flertalet landsting samt omkring 170 primärkommuner och de flesta hushållningssällskap anslutit sig för att få sina allmäningsfrågor lösta under sällskapets medverkan. Dessutom äro enskilda — ständiga eller årligt betalande — medlemmar anslutna till mer än ett tusental.

Sällskapets
ekonomiska
resurser.

Redan från början vann sällskapet stöd av en storartad enskild offervillighet. Dess grundfond är för närvarande uppe i omkring 500,000 kronor och skall enligt senast antagna stadgar före 1921 års ingång omfatta minst 1,000,000 kronor. Avkastningen av grundfonden får tagas i anspråk endast till uppehållande av sällskapets organisation. Den får sålunda ej användas som bidrag vid inköp av skogsmark eller dylikt. Härtill komma av enskilda för verksamhetens uppehållande tecknade bidrag, som för i år uppgå till 25,000 kronor. Under år 1919 har enskild person till främjande av sällskapets verksamhet testamenterat dels kontant 500,000 kronor och dels skogsfastigheter till betydande värde.

Undersök-
ning rörande
förutsättnin-
garna för
ytterligare
allmänings-
bildande.

Genom de utredningar, sällskapet verkställt för att vinna närmare kännedom om förutsättningarna för bildandet av allmäningssskogar inom hela sällskapets verksamhetsområde, har hopbragts ett material, som lämnar en tämligen säker ledning för besvarandet av frågan, huru stor sammanlagd areal de olika slagen av allmänningar kunna tänkas framdeles komma att omfatta inom de till sällskapet nu anslutna länen. Deras slutresultat giver vid handen, att de olika allmäningskategorierna skulle inom en närmare framtid komma att omfatta följande arealer, nämligen:

länsallmänningar (tillh. landstingskommuner)	75,000	har,	motsv.	150,000	tld.
kommunalallm. (tillh. primärkommuner)	71,500	»	»	143,000	»
hushållningssällskapens och andra allmäningssskogar	20,000	»	»	40,000	»

Summa 166,500 har, motsv. 333,000 tld.

Om således allmänningrörelsen genom den omfattning, den dels redan fått och dels ytterligare kan påräkna vinna, måste anses vara av synnerligen stor direkt betydelse genom hittills ofruktbara markers crövring för vinstgivande odling, så komma helt visst de indirekta resultaten av denna rörelse att bli än mer betydelsefulla. Man bör nämligen hava berättigad anledning förutsätta, att allmänningverksamheten kommer att bidra till väckande, vidmakthållande och utvecklande av ett mera allmänt intresse för skogsvård och skogshushållning och tjäna som föredöme på detta område, sålunda verkande uppfostrande i skogligt avseende.

Skogssällskapets verksamhet uppfostrande i skogligt och ekonomiskt hänseende.

De riktlinjer, skogssällskapet utstakat för ifrågavarande skogars förvaltning, åsyfta nämligen att åstadkomma välskötta skogsbruk, vilkas såväl skogliga som ekonomiska resultat på ett överskådligt sätt kunna demonstreras för de skogsbrukets utövare, som på ort och ställe vilja göra jämförelser och av dem taga del. Allmänningrörelsens betydelse i detta hänseende kan måhända icke ännu fullt uppskattas, men i en nära framtid skall den otvivelaktigt framträda i sin rätta betydelse.

Sällskapet har redan vunnit löftesrika erfarenheter av det intresse, med vilket dessa allmänningsskogar omfattats av landstingsområdenas och primärkommunernas ledande män och övriga kommunmedlemmar. Det har visat sig, att de av sällskapet anordnade exkursioner till dessa skogar ej blott vunnit livlig anslutning, utan även skapat ökad förståelse för allmänningssidén och uppkallat nya krafter till arbetet för dess förverkligande.

Då sällskapets ändamål ytterst är att söka åstadkomma ett rationellt utnyttjande av vanhävdad skogsmark samt åvägbringa en ur skoglig och ekonomisk synpunkt god hushållning å områden, som i sådant hänseende äro eftersatta eller som äro för skogsdrift särskilt lämpade, är det uppenbart, att sällskapets verksamhet icke kan vara begränsad till själva bildandet av allmänningar och andra gemensamhetsskogar, något som ju då i sig skulle inneburi ett stannande på halva vägen. En lika viktig uppgift för sällskapet ligger sålunda i ansvaret för och omsorgen om att allmänningarna allttjämt bli föremål för en rationell, ändamålsenlig och livaktig drift. Då kommittén icke tillräckligt uppmärksammat betydelsen av sällskapets uppgifter och verksamhet i detta avseende, läser det bliva nödvändigt att även härutinnan komplettera den utredning kommittén framlagt.

Skogssällskapets förvaltningsverksamhet.

I den mån som allmänningrörelsen utvecklades och gemensamhetsskogar bildades, blev det för sällskapet en angelägenhet av största vikt att skapa lämpliga och fullt tillfredsställande former för dessa skogars förvaltning. Därvid har sällskapet följt samma principer som vid själva bildandet av allmänningar i frivillig samverkan med allmänningssägarna. Varje allmänning ledes av sitt särskilda organ, men tillika är sörjt för enhetlighet och sammanhållning, i det att samtliga de lokala förvaltningsorganen äro genom skogssällskapet sammanlänkade till ett system, som i sällskapets centralorgan har sin enhet. Att under allmänningrörelsen tidigare skeden en mycket stark centralisering var nödvändig ligger i sakens natur. Så småningom nådde emellertid sällskapets verksamhet det stadium, att de särskilda länen ansågos böra intaga en självständigare ställning än hittills inom organisationen, och i enlighet härmed fastställdes på skogssällskapets årsmöte 1919 vissa ändringar i sällskapets stadgar, vilkas nuvarande lydelse framgår av bil. I. I anslutning härtill skall nu i korthet redogöras för allmänningverksamhetens organisation sådan den skapades genom beslut vid nämnda årsmöte den 18 december.

Allmänningverksamhetens organisation.

Skogsall-
männings-
föreningar.

De olika länen (*landstingsområdena*) bilda *skogsallmänningsföreningar*, vilka tillhoppa utgöra organisationens underlag. Inträde i sådan förening beviljas för landstinget och för de borgerliga primärkommunerna samt för sockenallmänningar, hushållningssällskap, stiftelser eller inrättningar, som äro ägare av skog, ävensom föreningar för befordrande av skogsvård i allmänt intresse.

Allmänningsförenings angelägenheter handhas av en *styrelse* bestående av sex ledamöter och fem suppleanter, i vilken landshövdingen i länet är självskriven ledamot och ordförande, samt övriga fem ledamöter, var med sin suppleant, utses, en av landstinget, en av hushållningssällskapet, en av skogssällskapet och två av den ifrågakvarande allmänningsföreningen. I denna allmänningsföreningsstyrelse har allmänningsrörelsen inom länet sitt närmaste organ, och ett av styrelsens viktigaste åligganden är, att i samarbete med skogssällskapets centralorgan anskaffa och tillhandahålla de tjänstemän, som äro erforderliga för de olika, föreningen tillhörande allmänningsarnas skötsel och vård. Allmänningsföreningarnas byggnad och uppgifter framgå i övrigt av bifogade normalstadgar för dessa (Bil. 2).

De olika allmänningsarnas angelägenheter åter handhas av lokala organ, nämligen *allmänningsstyrelser* för gemensamhetsskogar tillhörande landstingen samt *allmänningsnämnder* för primärkommunernas gemensamhetsskogar.

Skogsall-
männings-
styrelser
och skogs-
allmännings-
nämnder.

Allmänningsstyrelse består av fem ledamöter, med landshövdingen i länet som självskriven ledamot och ordförande, och de fyra övriga ledamöterna, var med sin suppleant, utsedda, två av allmänningsägaren d. v. s. landstinget, och två av skogssällskapet, detta senare för att under alla förhållanden bevara sakkunskapen i styrelsen.

Allmänningsnämnd består av tre ledamöter, var med sin suppleant, utsedda, två av vederbörande kommun samt en av skogssällskapet.

Dessa allmänningsstyrelser och allmänningsnämnder äro rena *förvaltningsorgan*, vilkas uppgift uteslutande är att i samarbete med skogssällskapets centralorgan och med biträde av tjänstemannakrafter, som av skogsallmänningsföreningarna och skogssällskapet ställas till förfogande, handhava skötseln och vården av de under deras förvaltning ställda allmänningsarna.

Skogssäll-
skapet.

Allmänningsrörelsens ledande organ är *skogssällskapets centralråd*, bestående av ordförandena i de olika allmänningsföreningarnas styrelse jämte en representant utsedd av varje allmänningsförening samt två representanter utsedda av skogssällskapet. Centralrådet utövar högsta ledningen av skogssällskapets angelägenheter och är tillika att betrakta såsom en allmänningsrörelsens generalförsamling, vilken emellertid icke tager befattning med förekommande detaljfrågor.

Det omedelbara handhavandet av skogssällskapets verksamhet besörjes av *sällskapets styrelse*, i vilken sällskapets verkställande direktör är självskriven ledamot och föredragande, samt övriga ledamöter, till antal av minst tre och högst åtta, utses av skogssällskapets centralråd.

Styrelsens verkställighetsorgan är *skogssällskapets centralförvaltning* med styrelsens verkställande direktör som chef.

Närslutna schematiska plan giver en översikt över sällskapets centrala och lokala organisation, sådan den för närvarande fungerar och även för framtiden torde komma att gestalta sig.

Såsom därav framgår inrymmer centralförvaltningen för närvarande följande avdelningar:

A.	Avdelningen för	skogsförvaltning och inspektion.....	4	skogsinspektörer
B.	»	» virkesförsäljning och därmed sammanhö- rande angelägenheter	1	tjänsteman
C.	»	» dikningsangelägenheter	1	»
D.	»	» jordbruksangelägenheter	1	» (konsulterande)
E.	»	» bokföring, kartarbeten och kontorsgöromål i allmänhet	4	tjänstemän
F.	»	» statistik	1	tjänsteman.

Av ifrågavarande tjänstemän hava, förutom verkställande direktören, samtliga de under mom. A—C upptagna skoglig högre utbildning.

Denna organisation bör i sig innebära goda möjligheter för enhetlighet och effektiv samverkan mellan skogssällskapet såsom ledande organ å ena sidan samt allmäningsföreningarna och de särskilda allmänningarnas förvaltning å andra sidan, ävensom mellan de båda sistnämnda inbördes, den bör ock kunna vederbörligt tillgodose de rent lokala intressena med avseende å de olika gemensamhetsskogarna, deras skötsel och vård och tillika hava förutsättningar för att kunna antagas skola ägna sina skogar »en på uthållighet beräknad hushållning», vilken icke skall låta sig förvillva av tanken på den mera tillfälliga fördelen. Åt organisationen har man sökt giva en sådan byggnad, att den med hänsyn till det praktiska arbetet är fullt kvalificerad för sin uppgift, nämligen en rationell hushållning inom allmänningarna.

Att organisationen är anordnad på ett sätt, som är ägnat att väl tillvarata taga intressen, som läggas i dess hand, synes redan framgå därav, att staten vid upprepade tillfällen tagit sällskapet i anspråk för uppgifter av omfattande organisatorisk och ekonomisk innebörd.

En kortfattad orienterande översikt över centralförvaltningens göromål torde ytterligare belysa detta påstående. Hos centralförvaltningen insamlas och bearbetas det material, som frambringas genom erfarenheter och rön i olika avseenden, och därifrån är det som initiativen förmedlas eller utgå. Där är centraliserad hela allmäningsverksamhetens statistik och det mest väsentliga av bokföringen, vars ledning under alla förhållanden utövas från centralförvaltningen.

Genom centralförvaltningen sker i samråd med allmäningsägarna finansieringen av samtliga större allmäningsföretag och därifrån ledas på enahanda sätt dessa allmänningars affärer.

Centralförvaltningen är tillika att anse som samtliga allmäningsstyrelser verkställande organ, vilket genom inspektörerna besörjer utförandet av alla beslutade åtgärder. I centralförvaltningen har allmäningsrörelsen sitt sammanhållande organ och det är därifrån slutligen, som impulserna till bildandet av nya allmänningar utgå. Det närmaste befälet ute på allmänningarna utövas av skogvaktare.

För att få de funktioner bestämda, som skola utövas av organen för de olika allmänningarnas omhändertagande — allmäningsstyrelserna och allmäningsnämnderna — har sällskapet utarbetat särskilda reglementen (Bil. 3 och 4), vilka även klargöra dessa organs ställning till vederbörande allmäningsägare i redovisningsm. fl. avseenden. Dessa reglementen hava i alla förekommande fall av de allmäningsbildande landstingen och socknarna samt hushållningssällskapen antagits till rättesnöre för berörda organs verksamhet.

Hur en skogsallmänning skapas och huru sedan ordnas med dess förvaltningsdetaljer framgår för övrigt i största korthet av följande.

Ett uppslag till bildande av en allmänningsskog tänkes framkommet inom viss kommun. I förbindelse med representanter för kommunen undersöker sällskapet alla de omständigheter, som kunna vara förknippade med frågan om bildande av allmänning i det föreliggande fallet, och klargör noggrant de ekonomiska förutsättningarna för köpets finansierande. Visa sig därvid förhållandena inbjuda till markkomplexets förvärvande, drages frågan inför kommunalfullmäktige (-stämman), som träffar det slutliga avgörandet. Då detta är särskilt brådskande och kommunrepresentanterna avgjort ställa sig för köp, händer, att sällskapet direkt förvärvar området och därefter erbjuder kommunen till självkostnadspris övertaga detsamma.

I behandlingen av hithörande angelägenheter inom kommunalfullmäktige (-stämma) deltagar sällskapet i allmänhet genom någon representant.

I samband med det ifrågasatta inköpet beslutas träffas bestämmelser rörande angelägenheter, som äro betingade av samarbetet med sällskapet i avseende å förvaltningen av allmänningen; ledamöter i allmänningssamfundet utses och reglemente för denna antages. Sedan sällskapet även utsett sin representant i nämnden och de organisativa formerna för allmänningens omhändertagande ordnats, ligger vägen för det praktiska förvaltningsarbetets upptagande öppen.

I samverkan med skogsallmänningssamfundets tjänstemän uppgöras så de närmare planerna för hushållningen inom allmänningen och träffas behöriga anstalter rörande dess skötsel. Över fattade beslut föras i erforderliga avseenden protokoll. Vid utförandet av beslutade åtgärder biträdes nämnden i stor utsträckning av skogsallmänningssamfundets lokala- och centrala förvaltningsorgan. För att kunna noggrant följa utvecklingen inom allmänningen i ekonomiskt avseende, insändas räkenskaper periodvis till sällskapets centralförvaltning, där de granskas och bearbetas för vinnande av erforderliga statistiska sammanställningar över förvaltningsverksamhetens resultat på olika områden.

Med avseende å landstingen eller hushållningssamfundet tillhörande allmänningsskogar är gången i stort sett liknande den här för en mindre kommunallmänning beskrivna. Räkenskapsföringen är dock för närvarande beträffande dessa helt förlagd till sällskapets centralförvaltning.

För att skapa erforderlig enhetlighet i tillvägagångendet och möjliggöra jämförande översikter för olika områden har sällskapet infört ett detaljerat system, såväl beträffande räkenskapsföringen som i avseende å andra förvaltningsdetaljer, där sådana med fördel befunnits böra och kunna tillämpas.

Härmed skulle i huvuddrag vara redogjort för allmänningssamfundets uppkomst, mål, organisation och verksamhet.

Den utveckling, allmänningssamfundets verksamhet redan nått, beror givetvis till stor del därpå, att den framträdde med sina uppslag vid en härför gynnsam tidpunkt, att lämpliga arbetsmetoder valts och att sällskapet för första början sökt stöd och samverkan hos samhällskrafter, som varit ägnade ingiva och vidmakthålla obetingat förtroende. Men i allra främsta rummet bör nog framgången vara att tillskriva den omständigheten att allmänningssamfundets verksamhet fått bäras av det egna initiativet, att den fått fritt bana sig väg och i sin utveckling ej varit bunden av andra lagar eller regler, än sådana som en på erfarenheter grundad ansvarsmedveten organisation själv uppställt för sig. Varje strävan på detta område skall visa sig fruktlös, om

Det fria initiativets och självbestämningens betydelse för allmänningssamfundets verksamheten.

det icke blir sörjt för att intresset för denna sak väckes och vidmakthålles hos allmänningföretagarna (d. v. s. landsting och kommuner m. fl.), vilkas medverkan ju är en oundgänglig förutsättning för allmänningarnas tillkomst och rätta skötsel.

Dessa i sig så naturliga synpunkter hava kommitterade enligt skogssällskapets uppfattning ej skänkt vederbörligt beaktande.

Som förut nämnt hade kommitterade motiverat sitt förslag att ställa kommunernas m. fl. skogar under överinseende av skogsvårdsstyrelse eller någon statens skogstjänsteman samt för dessa skogar införa plantvång m. m. huvudsakligen med ett citat ur 1899 års kommittébetänkande, i vilket visserligen å ena sidan konstateras, att »kommuner och offentliga korporationer» genom sin livslängd gäve den viktigaste förutsättningen »för att skogen i deras hand skulle bliva föremål för en på uthållighet beräknad hushållning», men å andra sidan också framhålles, hurusom erfarenheten skulle giva vid handen, att man hos dessa smärre samfund ej alltid kunde påräkna samma villighet att låta stundens fördel stå tillbaka för framtidens krav, som under normala förhållanden förefinnas hos statsmaktens målsmän. Tillika göres gällande, att farhågorna i sistnämnda hänseende skulle dels vara bekräftade genom erfarenheten från andra länder och dels vinna visst stöd genom förteelser i vårt eget land, nämligen å ena sidan den i allmänhet goda hushållningen å häradsallmänningarna och å andra sidan det dåliga skick, vari de flesta städernas skogar befunno sig.

Kritik av
kommitténs
motivering.

I detta, för tjugo år sedan gjorda uttalande hava nu kommitterade — utan att kommittén, såvitt man kan finna, sökt närmare orientering med den under mellantiden uppkomna allmänningrörelsen eller med det utomordentligt starka, av insikt om betydelsen av en rationell skogshushållning burna intresse, som sedan dess uppstått hos kommuner och korporationer — ansett sig äga tillräckligt stöd för att ställa ifrågakarande skogsägare, kommuner och korporationer under skogsvårdsstyrelsens eller en skogsstatstjänstemans förmynderskap, deras skogar under plantvång, innebärande att hushållningen å dessa skogar skulle ledas efter regler, fastställda av skogsvårdsstyrelse eller en skogstatstjänsteman, och att även planernas efterlevnad skulle ske efter dessa myndigheters kontroll och direktiv.

Den presumtion, på vilken kommitterade uppbyggt sitt förslag, är emellertid enligt skogssällskapets mening felaktig. Den överensstämmer icke heller med de av verkligheten givna erfarenheterna. Ty att fränkänna allmänningföretagarna — kommuner och korporationer — villighet att följa rätta intentioner på detta område finner skogssällskapet, som i detta hänseende anser sig äga en icke ringa erfarenhet, vara oberättigat. I den mån brister i dylikt hänseende tidigare framträtt, hava dessa senare berott på frånvaron av ett till deras tjänst stående organ, till vilket vederbörande frivilligt kunnat ansluta sig för att samverka till åstadkommande av en rationell hushållning å deras skogar.

Med hänsyn till den allmänningrörelse, som efter tillkomsten av 1899 års kommittébetänkande utvecklats här i landet och som i omfattning och gestaltning saknar motstycke annorstädes, torde den erfarenheten från andra länder, som i nämnda betänkande åberopas, sakna betydelse. Den är i varje fall icke i någon mån ägnad såsom bevis för att kommuner och offentliga korporationer hos oss skulle vara i behov av den lagstiftning, kommitterade förslå.

Vad slutligen angår den jämförelse mellan häradsallmänningarna och städernas skogar, i vilken kommitterade trott sig finna ett stöd för sitt ifrågakarande

förslag, så synes även detta argument föga hållbart. Med häradsallmanningarna, vilka som bekant för närvarande äro underkastade en lagstiftning i princip överensstämmande med vad som nu föreslås för kommunsfogar, förhåller det sig nämligen så, att allmanningarnas intressenter och målsmän, liksom för övrigt alla med dessa allmanningarnas tillstånd förtrogna, ingalunda anse det nu tillämpade systemet med plantvång och kontroll m. m. under ren statlig myndighet hava medfört en rätt ändamålsenlig hushållning. Tvärtom eftersträva allmänningssintressenterna — liksom för övrigt också städerna — att genom ett helt annat system, med självständiga organisativa anordningar ingjuta nytt liv i förvaltningen. Erfarenheterna från detta håll giva sålunda ej heller stöd åt kommitténs förslag i förevarande hänseende, utan ådagalägga i stället det nu rådande systemets olämplighet.

Härmed vill sällskapet dock för ingen del hava underkänt hushållningsplanernas betydelse. En hushållningsplan är principiellt sett oundgänglig, men den måste uppbyggas efter ytterst fria linjer, om den ej skall hämma en lycklig utveckling av skogen, den får aldrig göras fast, utan måste lämna rum för vittgående modifikationer, därest en modern skogsskötsels alla växlande krav skola kunna tillgodoses. I stort sett bör en modern hushållningsplan innehålla, utom ett konstaterande av de i skogligt hänseende förefintliga förhållandena, allenast mera generellt hållna förslag i det alltid givna syftet att försätta skogen i ändamålsenligaste skick och åstadkomma högsta möjliga avkastning.

Envar, som vill taga lärdom av erfarenheterna på detta område, skall inse, att det är ej blott utomordentligt svårt, utan därtill lönlöst att för någon längre tid genom hushållningsplan strängt normera skötseln av en skog med dess känslighet för inflytelser av olika slag, ej minst av ekonomisk natur.

Talrika exempel vittna om, att mycken arbetskraft och stora kostnader i onödan slösats på utarbetandet av detaljerade hushållningsplaner, vilka snart nog befunnits föråldrade och värdelösa eller tarvat en dyrbar omarbetning.

Men skall åter proceduren med hushållningsplanens fastställande inskränka sig till ett mera allmänt hållet gillande av de riktlinjer, man i förslaget till hushållningsplanen tillkännagivit sig ämna följa, då synes det föreslagna plantvånget lämna allt för ringa behållning för att giva berättigande åt den omständliga, för allmänningsägarna högeligen betungande och tidsödande procedur, som plantvånget i den av kommittén föreslagna formen komme att medföra.

Under sådana förhållanden kan kommitténs förslag att ställa kommunsfogarnas förvaltning under statligt överinseende belägga dem med ett plantvång, som även skulle kunna innefatta vissa av statsmyndighet fastställda närmare fixerade regler för skogarnas ekonomiska förvaltning, omöjlig syfta rätt.

Med hänsyn redan därtill att skogsvårdsstyrelserna i avseende å värden av enskildes skogar äro tillagda uppgifter av den omfattning och beskaffenhet att deras tid och krafter därmed äro tillfullo upptagna och i fortsättningen genom lagstiftningens utveckling på detta område i ännu större utsträckning kunna förväntas komma att för nämnda ändamål tagas i anspråk, synes icke vara att förorda att utan tvingande nödvändighet utvidga deras arbetsområde.

Många erfarenheter — ej minst på det skogliga området — tala om olämpligheten av att belasta en organisation, som redan tynges av en given uppgift, i vilken den har sitt huvudändamål, med nya åligganden, vilka visserligen i och för sig kunna vara betydelsefulla, men dock för den ifrågavarande organisationen, i be-

traktande av dess ursprungliga, krävande verksamhet, måste komma att intaga ställningen av ett sidoordnat intresse.

Kommittén har ock själv i fråga om skogsstatsförvaltningens befattningstagande med häradsallmanningarna påvisat faran av detta förhållande och sällskapet delar till fullo kommitténs betänkligheter därutinnan.

Skogssällskapet förmenar för övrigt, att skogsvårdsstyrelserna, även på grund av organisatoriska förhållanden, icke hava samma möjlighet som skogssällskapet att förvärva den intima kännedom om varje särskild allmanning, som kräves för en verkligt rationell förvaltning; de hava till följd av sin mera ämbetsmässiga ställning icke heller samma möjlighet till anpassning efter de särskilda förhållandena som, på sätt påvisats, är en så viktig faktor. Det må ej heller förglömmas, att plantvångsproceduren skulle onödigt och därtill ytterst avsevärt fördyra och fördröja arbetet.

För skogssällskapet, som tror sig på grund av den vunna erfarenheten alljämt vara skickat att utgöra allmanningverksamhetens ledande organ, skulle den föreslagna anordningen medföra bekymmersamma resultat. Genom sällskapets försorg skulle självfallet utarbetas de hushållningsplaner, som skulle underställas vederbörande skogsvårdsstyrelse eller skogsstatstjänsteman i de olika län, som utgöra skogssällskapets verksamhetsområde. Sällskapet skulle därvid få att göra med minst sexton olika myndigheter och därvid kunna bli nödsakat att beträffande hushållningen å gemensamhetsskogarna underkasta sig helt olika, med varandra ej väl överensstämmande direktiv, vilka kullkastade eller högst betänkligt förryckte de planer, som centralledningen uppgjort och som naturligen måste syfta åt enhetlighet i största möjliga utsträckning. Centralledningen skulle under sådana förhållanden icke kunna i längden lösa sina uppgifter. Samverkan mellan allmänningrörelsens ledande organ, skogssällskapet å ena sidan samt de olika allmanningarnas förvaltning å andra sidan, vore omöjliggjord, eller i varje fall högeligen försvårad.

Det hela skulle te sig, som om man ålade ett centralt organ att foga sig efter direktiv, givna från olika håll, men ändock av detta centrala organ krävede att det skulle inom sitt verksamhetsområde utöva högsta ledningen. — Förr eller senare bleve på detta sätt allmanningverksamhetens organisation sönderbruten.

Vad skogssällskapet nu anfört innebär emellertid icke något som helst hinder för att den förtroendefulla, fria samverkan mellan sällskapets organ och skogsvårdsstyrelserna, som på flera håll ägt rum även för framtiden fortsättes.

Såsom förut framhållits leder den nuvarande kommunkogsrörelsen sitt ursprung från de initiativ, skogssällskapet tagit, liksom denna rörelsens utveckling och framgångar bottna i en samverkan mellan kommunerna och sällskapet. Men då så är förhållandet, och då kommunkogsrörelsen måste anses i sällskapet äga ett organ, som giver alla garantier för en utveckling i den rätta riktningen, så ligger den tanken nära till hands, att staten erkänner skogssällskapet såsom högsta ledande organ för denna rörelse. En jämförelse mellan å ena sidan det system, som genom skogssällskapet bragts till stånd för kommunkogarnas förvaltning och skötsel, och å andra sidan det av kommittén föreslagna systemet med plantvång samt vad därtill hörer och därav följer torde ådagalägga, att detta sistnämnda system, alldeles oavsett de skadliga verkningar, det måste befaras skola utöva på allmanningrörelsen överhuvud, är i verkligheten ytterst litet givande i förhållande till det förstnämnda, redan beprövade systemet. Detta inrymmer ej blott — och detta på ett mera be-

tryggande sätt — alla de garantier mot vanvård och underlåtenhet, som kommitté-förslaget åsyftat att åstadkomma, utan skapar därjämte positivt bestämda förutsättningar för en i alla avseenden rationell skogsdrift.

Det hittills anförda har huvudsakligen tagit sikte på lagförslagets inverkan å redan existerande allmänningars vård och förvaltning; och sällskapet tror sig hava påvisat, att kommitterades förslag härutinnan, icke är vare sig nyttigt eller nödigt. Förslaget skulle dessutom med största sannolikhet förr eller senare beröva allmänningsrörelsen de krafter, som hitintills visat sig särskilt i stånd att giva denna rörelse liv och utvecklingsmöjligheter.

Skogssällskapet befarar emellertid, att förslagets genomförande skulle i ett annat och viktigare avseende visa sig hava en helt enkelt ödesdiger verkan. Genom en sådan lag skulle nämligen — därom kan knappast råda något tvivel — möjligheterna att skapa nya allmänningsskogar bliva i ytterlig grad försvårade.

Sällskapet kan härvid åberopa sig på redan vunna erfarenheter. Det har ingalunda alltid varit lätt att bringa kommunerna till insikt om nyttan att skapa en skogsallmänning. Och det skulle icke hava lyckats att förmå dem till uppostringar för inköp av skogsmark, om man icke samtidigt kunnat göra klart för dem, att genom anslutning till skogssällskapets organisation icke något ingrepp skedde i allmänningens bestämmanderätt över allmänningens förvaltning, att sällskapet allenast på upplysningens väg velat med avseende å vården av allmänningens skog göra sig gällande gent emot ägaren. Förklaringen till rörelsens obestridliga framgång ligger uppenbarligen i denna omständighet samt däri, att allmänningssdelägarna av egen fri vilja bringats att följa de vägar rörelsens eget ledande organ anvisat.

Sällskapet tillåter sig till bestyrkande av denna uppfattning framhålla ytterligare några belysande omständigheter. Redan vid de möten, som kommittén på sin tid höll ute i bygderna för att utröna befolkningens tankar i en del hithörande spörsmål, framhölls kraftigt, att intresset för bildandet av allmänningar vore att påräkna endast för så vitt företagarnas, d. v. s. i detta fall kommunernas, självbestämningensrätt med avseende å förvaltningen och skötseln av skogen tryggades, och något plantvång ej ifrågakomme. Sällskapets egna erfarenheter gå som nämnt alla i samma riktning. De visa oförtydligt, hurusom intresset hos kommunerna för bildandet av skogsallmänningar har till givna förutsättning, att statsmakterna hysa obetingat förtroende för kommunernas vilja och förmåga att på egen hand rätt fullfölja de initiativ, som av dem tagits, och således ägna sina skogar en rationell och god hushållning.

Uppenbart är ju också, att kommunerna, som hittills ansetts kunna själva, utan något överinseende eller förmynderskap, någon statlig hjälp, sköta sina affärsdrivande företag, skola betrakta systemet med plantvång o. s. v. såsom en högst onödigt och obehövt inblandning och med allt annat än sympatier skulle motse tillkomsten av en lag, vilken i de mest byråkratiska former fixerar regler för ifrågasvarande skogars skötsel m. m., stadgar viten samt t. o. m. ställer i utsikt frånhållande av förvaltningen i dess helhet, beslag och tvångsförsäljning. Allt detta måste ovillkorligen verka återhållande på och till sist förkväva allt initiativ. Följden blir olust i stället för det livaktiga intresse, som nu besjäljar allmänningsrörelsen.

De av kommittén föreslagna lagstiftningsåtgärderna måste därför anses oberrättigade och skadliga.

Emot kommittéförslaget har en reservant, landshövding Husberg, framfört avvikande mening, som i de delar av förslaget, om vilka här är fråga, i stort sett befinnas överensstämma med de synpunkter, skogssällskapet nu gjort gällande. Landshövding Husberg yttrar sålunda bland annat (del II sid. 17—18): »I fråga om kommunsskogar vill jag här framhålla, att då jag i motsats mot kommittén hänför kommuners skogar till samma stora huvudkategori, som vanliga skogar och låter dem jämte dessa ingå i min huvudlag, allenast med den jämkning att vissa — de större bland dem — böra ställas under plantvång, så har jag alls ingen svårighet att besvara frågan, vilka vårdbestämmelser böra gälla för de kommunsskogar, som icke bliva planskogar. Ingen som helst anledning finnes att ställa dessa under några särskilda bestämmelser; de äro enligt mitt förslag vanliga skogar lika så väl som hela massan andra dylika, och de för dessa senare givna föreskrifter omfatta även dem. Kommittén åter, som icke kunnat låta kommunskogarna gå in under sin lag om enskilda skogar, har nödsakats att för sådana kommunala skogar, som icke komma under plantvång, konstruera en särskild reglering, som icke synes mig tillfredsställande och vilken jag i specialmotiveringen till mina förslag får tillfälle att närmare granska. Behövligheten att anlita denna separata reglering gör sig av angiven orsak gällande hos kommittén jämväl i avseende å vissa andra skogar, dem kommittén icke kan få in under sin lag om enskildes skogar, men från min ståndpunkt blir sådant även beträffande dessa andra skogar lika överflödigt. Den närmare innebörden av vad jag nu antydningssvis nämnt kommer att framträda längre fram vid den mera ingående behandling av ämnet, som där lämnas.

Reservation
mot kom-
mitté-
betänkandet.

Kommittén ställer under plantvång även skogar, vilka tillhöra föreningar eller sällskap, som bildats i allmänt intresse för befrämjande av en god skogsvård. Det övervägande, jag ägnat denna punkt, har lett mig till det resultat, att en sådan tvångsanordning icke bör ifrågasättas. *Lagstiftningen bör ställa sig uppmuntrande gentemot bildandet av sådana föreningar, som här avses, men fråga är, om ej utsikten att bliva underkastad ett särskilt förmynderskap från det allmännas sida kan härvidlag verka hämmande.*¹ Det kan för övrigt vara av intresse för det allmänna, att olika hushållningsmetoder komma under prövande tillämpning just av sådana sällskap, varom här är fråga; men härtill torde behövas ett större mått av frihet än som låter förena sig med den något abstrakta uniformitet, som svårligen kan fullt undvikas vid hushållningsplaner av den läggning, lagbuden måste åsyfta. Enligt denna min ståndpunkt böra fördenskull skogsvårdssällskaps skogar kvarbliva bland dem, som jag här kallat vanliga skogar, och underkastas endast de skogsvårdsregler, som för dylika skogar måste gälla».

Innebörden av denna motivering är i korthet sagt den, att enligt landshövding Husbergs mening endast de större kommunsskogarna böra ställas under plantvång, varemot övriga kommunsskogar, ävensom skogar, tillhörande föreningar eller sällskap, som bildats i allmänt intresse för befrämjande av en god skogsvård, böra vara befriade från plantvång och sålunda underkastade endast de skogsvårdsregler, som gälla för kategorien »vanliga skogar», enligt landshövding Husbergs terminologi,

¹ Kursiverat av skogssällskapet.

samt följaktligen i skogslagstiftningshänseende vara hänförliga under allenast de bestämmelser, som hos kommittén återfinnas under dess »förslag till lag angående vård av enskildas skogar».

Tillämpningen av landshövding Husbergs ovan anförda motivering ligger i kap. 4 av hans »förslag till lag angående vård av sådana skogar, vilka icke äro att räkna såsom allmänna».

Med »allmän skog» förstår landshövding Husberg nämligen »sådan skog, som äges av staten eller som, utan att vara statsegendom, är avsedd att tillgodose någon uppgift, som staten besörjer och för detta ändamål står till statens eller någon statsinstitutioners förfogande av annan grund än avtal om nyttjanderätt».

Ovannämnda kapitel 4 behandlar i avdelning 1 »Kommunskogar». I detta kapitelns första paragraf (§ 73) stadgas om kommunskog, som har den omfattning och den beskaffenhet i övrigt, att hushållningsplan — omfattande minst tio högst tjugo kalenderår — »kan med fördel därå tillämpas, skall vårdas enligt för skogen särskilt uppgjord, av skogsvårdsstyrelsen fastställd plan». Med avseende å denna hushållningsplan och dess efterlevnad följa så en del stadganden, som överensstämma med kommitténs nu ifrågavarande förslag till lag ang. vård av kommunskogar, sockenallmänningar m. fl. skogar.

Avdelningarna 2 och 3 av kapitel 4 i landshövding Husbergs förslag likställa vissa stiftelsers, ävensom hushållningssällskaps skogar med kommunskogarna enligt avdelning 1.

En närmare granskning av landshövding Husbergs motivering och lagförslag synes giva vid handen, att två för hithörande spörsmål viktiga omständigheter varit för reservanten okända eller av honom blivit förbisedda, den ena, att skogssällskapet över huvud taget icke avser att för egen räkning förvärva och behålla några skogar, den andra att emellan skogssällskapet samt de till detsamma anslutna kommuner eller offentliga korporationer råder en mycket intensiv samverkan i avseende å gemensamhetsskogarnas skötsel och vård, på sätt här förut är framhållet — en samverkan så strängt genomförd och därtill så centraliserad, att i skogssällskapet's händer lagts i stort sett allt initiativ och ledningen av det hela. När därför reservanten anser »skogsvårdssällskaps skogar» böra betraktas som »vanliga skogar» och sålunda befrias från plantvång m. m. dylikt, så beror detta tydligen bl. a. därpå, att han anser dylika sällskap kompetenta att sköta sina skogar på egen hand, utan plantvång och kontroll av statsmyndighet. Men en given konsekvens av denna uppfattning är, att något dylikt plantvång icke heller behövs för en gemensamhetsskog, om dess ägare är ansluten till en organisation så beskaffad, att hushållningen å skogen ledes av skogssällskapet.

Sammanfattning och hemställan.

Skogssällskapet förmenar sig hava i det föregående påvisat, att hos allmänningsverksamhetens egna organ finnes både vilja och förmåga »beskaffenhet och rådande orsforhållanden» samt i enlighet med »sådana på vetenskapen och erfarenheten grundade regler, som äro ägnade att försätta och bibehålla skogen i forstligt tillfredsställande skick samt bereda största och möjligast jämna behållna avkastning därifrån»;

att en lagstiftning sådan som det här ifrågavarande lagförslaget åsyftar, ingalunda är ägnad att, åtminstone med avseende å de skogar, som tillhöra skogs-

sällskapets organisation och verksamhetsområde, främja en rationell hushållning i högre grad än vad dessa skogars egna förvaltningsorgan förmå;

att tvärtom hos denna organisations egna ledande organ, liksom hos organisationen som sådan, dess syften och mål i övrigt, förefinnas alla förutsättningar för att vida säkrare och bättre resultat skola nås, än det föreslagna plantvånget med tillhörande anstalter skäligen kan antagas medföra; samt vidare

att en dylik lag säkerligen skulle verka hämmande på allmänningrörelsen och den verksamhet, som därur framgått, samt följaktligen snarare skada än gagna den sak och de intressen, som förslagsställarna vilja med sin lag tillgodose.

På grund av vad sålunda blivit anført får skogssällskapet i underdånighet hemställa, att, därest en lagstiftning i syfte att underkasta de i nämnda förslag avsedda skogar särskilda bestämmelser i den riktning förslaget innehåller, finnes böra komma till stånd, härifrån dock undantagas de skogar, som äro anslutna till skogssällskapet, så att för dessa skogar ej må gälla några som helst andra handlingsfriheten inskränkande bestämmelser än för enskildes skogar.»

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd den
2 mars 1923.*

Närvarande:

justitierådet SUNDBERG,
regeringsrådet THULIN,
justitierådet STENBERG,
justitierådet KÔERSNER.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 27 oktober 1922, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets yttrande skulle för det ändamål, som i § 87 regeringsformen omformäles, inhämtas över upprättat förslag till lag angående vård av kommunkogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av häradshövdingen, före detta revisionssekreteraren Yngve Wisén.

I anledning av detsamma avgåvos följande yttranden av lagrådet och dess särskilda ledamöter.

1 §.

Lagrådet:

Det under förarbetena till ifrågavarande lagförslag angivna ändamålet med detsamma, att vissa skogar, som med hänsyn till sina ägare vore lämpade för en på uthållighet beräknad hushållning, skulle ställas under särskilda, därtill syftande bestämmelser och skötas enligt av offentlig myndighet fastställda planer eller föreskrifter, synes med fog kunna göras gällande beträffande sådana skogar, vilka hava en i viss mån offentlig karaktär, som motiverar det allmännas mera detaljerade ingripande i skogsskötseln. Så är i regeln förhållandet med de skogar, vilka omförmälas i 1 mom. 1), 2) och 4). Ifrågasättas kan väl, om beträffande städernas skogar tillräckliga skäl föreligga att, med ändring av vad för närvarande gäller, förflytta överinseendet över dessa skogar från statens skogsmyndigheter till skogsvårdsstyrelserna; men ehuru, enligt vad domänstyrelsen upplyst, ej så få stadsskogar, jämlikt förordningen

den 24 juli 1903 angående förvaltningen av städernas skogar, blivit ställda under skogsstatens vård och förvaltning, torde varken på grund härav eller eljest avgörande betänkligheter möta mot förslaget i denna del.

Synnerligen tvivelaktig är däremot frågan om lämpligheten av att under förslaget inordna även de i 3) upptagna skogarna.

Vad sålunda först angår skogar, som tillhöra fideikommiss, har väl sedan länge det krav gjorts gällande, att lagbestämmelser skulle meddelas i syfte att förekomma, att dessa skogar utsattes för sådan behandling, att därigenom skogskapitalets fortfarande avkastningsförmåga äventyrades, varjämte särskilt skydd för skogskapitalet påkallats under fardagsår eller då fideikommissrätten är föremål för tvist; men det har hittills icke ifrågasatts annat än att berörda krav kunde fyllas, utan att skogarna likställdes med skogar, som hava en mer eller mindre offentligt-rättslig karaktär. Redan år 1904 framlades av domänstyrelsen förslag, gående ut därpå, att för fideikommissegendomarnas skogar skulle upprättas avverkningsberäkningar rörande deras avkastningsförmåga, som till beloppet borde bestämmas och ej finge vid avverkningen överskridas, under det att skogsskötseln i övrigt finge bedrivas utan skyldighet att efterkomma särskilda föreskrifter. Då de skäl domänstyrelsen anförde till stöd för detta sitt förslag synas vara av beskaffenhet att fortfarande äga bärande kraft, tillåter sig lagrådet att här åberopa desamma. Domänstyrelsen säger sig sålunda finna föreskrifter om fullständiga hushållningsplaner för de till fideikommissegendomar hörande skogar samt skogshushållningens ständiga övervakande av skogsstaten onödiga och olämpliga, enär i regeln hos innehavare av fideikommissegendom intresset för skötseln av skog till dylik egendom finge antagas vara så stort, att han själv övervakade skogens vård, vare sig sådan plan funnes eller icke. Detta intresse borde icke nedtryckas av detaljerade föreskrifter angående ej blott avverkningsbeloppets storlek och dess uttagande beträffande lokal och avverkningssätt, utan ock om skogsodling, hyggesrensning, dikning, betning m. m., allt med tillhörande kontrollåtgärder, synnerligast som oförutsedda omständigheter i många fall kunde och borde föranleda avvikelser från upprättad skogsindelningsplan. Att begränsa fideikommissegendomarnas skötsel genom dylika föreskrifter skulle därför icke vara till båtnad. Härtill komme, att de med upprättande av fullständiga hushållningsplaner förenade kostnaderna, vilka fideikommissinnehavare skulle få vidkännas, vore mycket betydande, i ty att de, efter en beräkning av 90 öre per hektar, för fideikommissskogarnas hela areal 326,861.17 hektar uppginge till mera än $\frac{1}{4}$ miljon kronor.

Dessa av domänstyrelsen år 1904 framburna skäl hava, som sagt, ännu sin giltighet, så mycket hellre som kostnaderna för hushållningsplaners upprättande å fideikommisskogarna numera givetvis skulle komma att långt överskrida det av domänstyrelsen antagna beloppet. Fideikommisskogarnas inordnande, på sätt som skett, inom det föreliggande förslaget synes ock hava i detta framtvingit åtskilliga bestämmelser, som icke betingats med hänsyn till övriga, av förslaget omfattade skogar, och härigenom förlänat förslaget en karaktär, främmande för dess egentliga syftemål. I avseende härå må hänvisas till stadgandena i 12 och 13 §§ angående skogs ställande under vård och förvaltning av gode män, vilka bestämmelser icke lämpa sig för andra skogar än dem, som tillhöra fideikommiss och andra enskilda stiftelser, samt 1 mom. av 14 §, som för fideikommisskogarnas skull blivit vidlyftigare än eljest behövt bliva fallet och tillika mindre lättfattligt.

Gentemot de betänkligheter, vilka sålunda framställa sig mot förslaget i förevarande hänseende, synes vad föredragande departementschefen till stöd för förslaget anfört därom att hos jordkommissionen låge till behandling fråga om fideikommissinstitutionens upphävande och att utlåtande eller förslag rörande denna fråga icke kunde förväntas inom den närmaste tiden så mycket mindre göra till fyllest, som det uppenbarligen skulle vara föga ändamålsenligt att enligt det föreliggande förslaget ordna förvaltningen av fideikommissegendomarnas skogar genom på uthållighet beräknade hushållningsplaner, med utsikt att om ett eller annat år, då utlåtande eller förslag om fideikommissinstitutionens upphävande inkomme, nödgas taga frågan om nämnda skogars förvaltning under förnyad omprövning.

Vården om fideikommissegendoms skog kan emellertid, särskilt med hänsyn till behovet av skydd för skogskapitalet under fardagsår eller då rätten till innehav av fideikommissegendomen är föremål för tvist, icke anses fullt betryggad allenast genom tillämpning å densamma av de för enskildas skogar enligt det remitterade förslaget till skogsvårdslag ifrågasatta bestämmelser. Så torde däremot bliva fallet, därest fideikommisskogarna därutöver underkastas regler i huvudsaklig överensstämmelse med domänstyrelsens ovannämnda förslag, med tillagd rätt för fideikommissinnehavare, som så önskar, att få hushållningsplan av vederbörande myndighet fastställd, att gälla även i det fall att fideikommissegendomen övergår till ny innehavare.

Vad sålunda anförts angående fideikommiss torde i allmänhet äga tillämpning även å övriga stiftelser, om än den offentliga karaktären hos en del av dessa skulle kunna föranleda dem tillhöriga skogars lik-

ställande med kommunsfogar. Skall så ske beträffande dessa sistnämnda stiftelser, varför ock övervägande skäl synas tala, måste i förslaget införas begränsning av dess omfattning härutinnan, lämpligen med tillagd bestämmelse, att dylik stiftelse faller under lagen först efter särskilt, av länsstyrelsen därom meddelat förordnande.

I vad fall som helst bör förslaget icke omfatta stiftelser, som uppkommit därigenom att någon i testamente eller eljest, i överensstämmelse med stadgandena i 16 kap. 1 § ärvdabalken, bortgivit fast egendom under villkor, som sträcka sin verkan allenast till testaments- eller gåvotagaren och hans närmaste efterträdare. Så torde ock vara avsett, men synes, enär dylika stiftelser i vissa författningar behandlas såsom och även benämnas fideikommissstiftelser, böra tydligt utsägas.

På grund av vad sålunda anförts och med hänvisning till vad lagrådet i sitt yttrande angående förslaget till skogsvårdslag tillstyrkt beträffande samma lags uppställning hemställer lagrådet:

att 1 mom. 3) i förevarande § ändras sålunda, att däri upp- tagas allenast skogar, tillhörande stiftelser med offentligt-rättslig karaktär, om vilka förordnande meddelats, att de skola lyda under lagen;

att å lämplig plats i det remitterade förslaget införas bestämmelse därom att förordnande, varom nu sagts, meddelas av länsstyrelsen på begäran av skogsvårdsstyrelsen, respektive vederbörande skogsstats- tjänsteman, efter skogsägarens hörande;

att stiftelser, tillkomna enligt stadgandena i 16 kap. 1 § ärvda- balken, uttryckligen undantagas från lagen och underkastas bestämmel- serna i skogsvårdslagen;

att övriga stiftelsers skogar — därest dessa ej anses böra göras till föremål för särskild lagstiftning — underkastas bestämmelserna i skogsvårdslagen med ovan angivna ytterligare regler och den ändring i sagda bestämmelser, som må finnas erforderlig;

samt att i sistnämnda lag angående dessa skogar intages ett sär- skilt kapitel med rubrik: Särskilda bestämmelser angående stiftelsers skogar och innehållande de regler, som för dem skola gälla i stället för eller utöver stadgandena i de av lagrådet föreslagna 2 och 3 kap. av samma lag.

Vad vidare angår 1 mom. torde, då de författningar, genom vilka fattigvårdens och folkskolans uppgift och verksamhet bestämts, i denna del få anses hava kommunallags natur, fattigvårds- och folkskole- lagstiftningen ej böra särskilt omnämnas i 1).

I 2 mom. synes för undvikande av missförstånd böra angivas jäm-

väl besparingsskogar i Kopparbergs och Gävleborgs län, vilka skogar i viss mån hava kommunskogs karaktär.

Thulin:

Förslaget lämnar icke en klar vägledning angående vad som avses med skog utan torde böra därutinnan förtydligas. Närmast till hands låge väl därvid att, då fråga är om fastställande av hushållningsplaner, skogsbegreppet finge samma omfattning som enligt författningarna om de allmänna skogarna, under vilka innefattas såväl skogsmarker, skogbeväxta eller kala, som hagmarker. Men häremot talar, att i skogsvårdslagen skog tages i en vida inskränktare betydelse, i det såväl hagmarker som äldre kalmarker där undantagits.

Då städernas donationsjordar ej innehavas under äganderätt samt jämväl eljest fall kunna ifrågakomma, då skogar, som i den nu föreslagna lagen avses, ej innehavas under sådan rätt, synes föreskrift böra införas i lagen, varigenom med äganderätt likställes stadgad åborätt eller ständig besittningsrätt.

4 §.

Lagrådet:

Synnerligen oklart förefaller det i slutet av första stycket använda uttrycket. Närmast tyda ordalagen däri på att man med detsamma åsyftat något slags begränsning i avkastningen med hänsyn till att skogsägaren borde åtnöjas med skälig ränta å sitt kapital; men uttrycket kan måhända ock vara av den motsatta innebörd, att skogsägaren bör beredas skälig ränta å kapitalet, även om för uppnåendet härav avkastningen under ett visst år måste uppdrivas högre än som må beräknas för varje år kunna ur skogen uttagas. Tveksamt kan ock vara vad som skall anses såsom i hushållningen bundet kapital. Vad här bör utsägas är väl egentligen, att man bör söka tillse, att storleken av den årliga avkastningen icke blir alltför mycket växlande utan, så vitt möjligt, lika år efter år, oavsett om därigenom skogens ägare å sitt skogskapital får skälig ränta eller mer eller mindre än vad som må anses vara skälig avkastning. Detta uttalas med full klarhet i kommitténs förslag 6 § första stycket; och hemställes förty, att ifrågavarande uttryck jämkas till överensstämmelse med vad kommittén sålunda föreslagit.

Stenberg och Kôersner:

Av förarbetena till förslaget framgår, att om skogsmark är kal vid lagens ikraftträdande eller vid senare tidpunkt, då lagen blir tillämplig beträffande skogsmarken, denna skall intagas i hushållningsplan, även om vederbörande ej förut var skyldig att vidtaga åtgärder

för beredande av återväxt. Då emellertid lagens terminologi kan giva stöd åt antagande i motsatt riktning, synes lämpligt, att stadgande i berörda hänseende upptages i förevarande §.

5 §.

Lagrådet:

I fråga om städernas skogar och även i åtskilliga andra fall, då skog skulle komma att lyda under den ifrågasatta lagen, torde regelmässigt vara förhållandet, att skogen skötes efter hushållningsplan, som blivit av myndighet fastställd. Att upphäva eller rubba denna plan för att sätta en annan i stället må givetvis icke komma i fråga, utan bör den fastställda planen lända till efterrättelse intill dess tiden för dess giltighet tilländalöper. Stadgande härom finnes ock intaget i 20 § av förslaget, men synes hava sin rätta plats i nu förevarande §.

Även i många andra fall lära skogar av ifrågavarande slag skötas efter upprättade hushållningsplaner. Att dessa icke av myndighet fastställts är ej i och för sig något skäl att förkasta dem, där de äro fullt tillfredsställande. Med hänsyn härtill och enär, där hushållningsplan ej finnes, sannolikt endast i undantagsfall lärer inträffa, att skogsägare, som med förevarande förslag avses, icke skulle låta sig angeläget vara att för skogen få en rationell hushållning till stånd, synes till undvikande av meningslösa kostnader skogsägaren böra beredas tillfälle att inkomma med förslag till hushållningsplan att av skogsvårdsstyrelsen prövas, innan styrelsen går i författning om sådan plans upprättande. Så mycket större skäl härtill förefinnes däri, att kostnaderna för åstadkommande av en hushållningsplan ofta nog kunna uppgå till betydande belopp, särskilt om en ordentlig skogsräkning skall anses vara för ändamålet erforderlig. Den ovilja mot lagen, som skulle väckas därigenom att den medförde kostnader, som utan olägenhet kunde undvikas, bör icke heller lämnas ur sikte.

Kan hushållningsplan sålunda ej komma till stånd genom skogsägarens egen försorg, måste sådan upprättas genom föranstaltande av skogsvårdsstyrelsen, på sätt i 1 och 2 mom. sägs. Uttryckligen torde dock böra stadgas, att innan plan, som tillkommit i denna ordning, av skogsvårdsstyrelsen fastställs, skogens ägare skall beredas tillfälle att yttra sig över densamma. Att kostnaderna för sådan plans upprättande böra gäldas av skogsägaren synes givet. Skulle emellertid planen, då fråga om dess fastställande förekommer, befinnas vara så otillfredsställande, att den ej vinner fastställelse, kunna kostnaderna för densamma icke rimligen drabba skogsägaren.

På grund härav hemställer lagrådet — som anser allmängiltiga bestämmelser rörande förrättningar av särskilt förordnad sakkunnig och dennas rätt till gottgörelse lämpligen böra utfärdas av Kungl. Maj:t och icke av domänstyrelsen — att förevarande § måtte omarbetas sålunda, att i densamma stadgas

i 1 mom.: att om för skog, vilken enligt skogsvårdsstyrelsens beslut skall skötas efter hushållningsplan, av vederbörande myndighet fastställd sådan plan finnes, densamma skall lända till efterrättelse intill dess tiden för dess giltighet tilländalöper; att i annat fall skogsvårdsstyrelsen skall lämna skogens ägare, där denna inom viss tid efter det skogsvårdsstyrelsens beslut vunnit laga kraft därom framställer begäran, tillfälle att inom förelagd tid inkomma med förslag till hushållningsplan, varvid skola fogas över skogen upprättad karta i erforderlig skala ävensom allmän beskrivning och noggrann beståndsbeskrivning med uppskattning av virkesförrådet samt uppgifter angående skogen åvilande avverknings- och annan nyttjanderätt; och att på skogsvårdsstyrelsen skall ankomma att efter prövning meddela fastställelse å planen oförändrad eller med erforderliga jämkningar eller ock vägra fastställelse å densamma; samt

i 2 mom.: att om skogens ägare ej begärt få inkomma med förslag till plan eller försuttit därför förelagd tid eller fastställelse å ingiven plan vägrats, skogsvårdsstyrelsen skall låta föranstalta om hushållningsplans upprättande genom därför av styrelsen eller, på dess begäran, av domänstyrelsen förordnad sakkunnig person; att sålunda förordnad förrättningsman har att verkställa den undersökning och vidtaga de övriga åtgärder, som erfordras för upprättandet av förslag till plan, vilket förslag, åtföljt av karta och handlingar som i 1 mom. sägs, skall insändas till skogsvårdsstyrelsen för prövning och fastställelse; att, därest fastställelse meddelas, skogens ägare skall vidkännas kostnaderna för nämnda åtgärder och för handlingarnas anskaffande; att skogsvårdsstyrelsen skall i sammanhang med beslut angående planens fastställande meddela yttrande i kostnadsfrågan; samt att rörande förrättning, varom nu sagts, och om gottgörelse, som tillkommer förrättningsman, skola gälla de närmare bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

Vid en omredigering i nu angiven riktning torde jämväl böra iakttagas, att icke heller bestämmelser, om vilka 6 § handlar, må meddelas, innan skogens ägare lämnats tillfälle att yttra sig i ärendet.

Motsvarande rätt för skogsägaren bör ock stadgas för det fall, att enligt 10 § skogsvårdsstyrelsen av eget initiativ finner sig böra vidtaga ändringar i fastställd plan eller meddelade bestämmelser.

7 §.

Thulin och *Stenberg*:

Därest icke andra stycket, såsom egentligen avseende fideikommisskogarna, uteslutes i samband med att dessa skogar undantagas från lagens tillämpning, må erinras, att, i överensstämmelse med vad förslaget till skogsvårdslag på åtskilliga ställen i enahanda sammanhang innehåller, det husbehov, varom här talas, bör avse behovet ej blott å den fastighet, där ifrågavarande skog finnes, utan även å fastighet, som är med denna sambrukad. Detta torde utsägas i lagtexten.

Stenberg och *Köersner*:

Att, såsom tredje stycket innebär, överlämna åt nyttjanderätts-havaren att själv bedöma, i vad mån hans rätt inskränkes med hänsyn till de i 4 § andra stycket upptagna förhållanden, synes vara att ställa för stora krav på honom. Lämpligare torde vara att, i enlighet med vad kommittén föreslagit, låta skogsvårdsstyrelsen bestämma, om och i vilken utsträckning nyttjanderätten får utövas.

9 §.

Lagrådet:

I samma syfte, vari lagrådets anmärkningar vid 5 § framställts, synes här böra föreskrivas, att skogsvårdsstyrelsens skyldighet att före utgången av den för hushållningsplan fastställda giltighetstiden föranstalta om undersökning till utrönande av de förändringar skogen undergått och fastställa ny plan icke inträder, därest skogens ägare inom viss tid, t. ex. ett år, innan den gamla planen upphör att gälla till styrelsen inkommit med ny plan, som kan av styrelsen fastställas.

Vidare torde vad vid 5 § föreslagits rörande skogsägarens hörande och hans ansvarighet för kostnader samt om närmare bestämmelser angående undersökning och gottgörelse till förrättningsman böra vinna tillämpning jämväl i fall, varom här är fråga.

11 §.

Lagrådet:

Sista punkten kan såsom överflödigt uteslutas.

12 §.

Sundberg och *Thulin*:

Att, på sätt förevarande § stadgar, söka upprätthålla efterlevnaden av föreskrifterna i förslaget medelst vitesförelägganden och,

där sådana icke hava åsyftad verkan, genom att åt gode män överlämna skogens vård och förvaltning skulle väl kunna vara en antaglig utväg i fråga om skogar tillhöriga fideikommiss och andra stiftelser av huvudsakligen enskild natur, men synes ej alls ägnat att vinna tillämpning å övriga i förslaget avsedda, juridiska personer tillhöriga skogar, som samtliga i större eller mindre grad äga offentligt-rättslig karaktär.

Såväl på grund härav som även ur ekonomisk synpunkt anse vi oss böra avstyrka anlitande av vitesinstitutet, såsom varande ett för nu ifrågavarande ändamål mindre tjänligt medel. Samma omdöme torde däremot ej kunna fällas beträffande den utväg den föreslagna skogsvårdslagen i likartat fall anvisar, nämligen att, då skogens ägare icke själv vidtager de åtgärder, som äro föreskrivna eller anses erforderliga för skogens behöriga vårdande, dessa åtgärder verkställas genom tillsynsmyndighetens försorg på ägarens bekostnad. Därigenom vinnes, utan de oegentligheter av ekonomisk och rättslig art vilka äro förbundna med vitesinstitutet, trygghet, att de eftersatta åtgärderna verkligen bliva vidtagna, och detta inom tid, som sannolikt varder kortare, men i varje fall icke behöver bliva längre, än den tid, som måste förflyta vid användning av vitesförelägganden. Och vad häremot under förarbetena till det föreliggande förslaget anförts därom att detta skulle innebära ett sporadiskt utförande av en eller flera i ett systematiskt helt ingående åtgärder, vilket vore föga lyckligt, synes näppeligen vara av verklig, praktisk betydelse, i ty att ju även beträffande ett stort antal av de skogar, å vilka den föreslagna skogsvårdslagen skall äga tillämpning, enahanda förhållande gäller som i fråga om kommunskogarna, att de skötas efter bestämda, på uthållighet beräknade planer, samt det väl icke kan vara förenat med särskild svårighet att vidtaga en eftersatt åtgärd på den grund, att åtgärdens beskaffenhet och omfattning är på förhand bestämd såsom utgörande ett led i en uppgjord plan, utan detta fast hellre mången gång kan ske enklare och lättare än då fråga är om att vidtaga reproduktionsåtgärder särskilt bestämda för det förekommande, kanske ovanliga, fallet.

Visar sig genom upprepade försummelser i fråga om de för skogens behöriga vårdande erforderliga åtgärder ägare till skog, varom nu är fråga, icke hava vilja eller förmåga att vidtaga dessa, kan det ej göra till fyllest, att nämnda åtgärder gång efter annan ombesörjas av skogsvårdsstyrelsen, utan det synes i så fall vara nödvändigt, att förvaltningen frånges ägaren. Anledning torde, därest vitesföreläggande ej må komma till användning, saknas att ej förfara på samma sätt även

i det fall, att skogen vanvårdas genom åtgärder, som innebära överträdelse av givna föreskrifter. Fråga uppstår då, huru förvaltningen ändamålsenligast må anordnas. Det sätt, varpå förslaget sökt lösa detta spørsmål, nämligen att ställa skogen under vård och förvaltning av gode män, utsedda av länsstyrelsen, kan icke tillstyrkas. Dessa gode män borde naturligtvis för att kunna förskaffa sig behöflig kännedom om skogens beskaffenhet och öva tillsyn över densamma, helst vara närboende. Men svårigheter torde oftast yppas att t. ex. inom en kommun finna kompetenta personer, villiga att på dylikt sätt, så att säga, träda i opposition mot den kommun de tillhöra och utsätta sig för den ovilja de därigenom kunna ådraga sig från kommunens övriga medlemmar. Att, såsom måbända kunde ligga nära till hands, lämna uppdraget åt vederbörande länsjägmästare lärer ej heller gå för sig i betraktande av den honom åliggande tjänstebefattningen med tillsyn av skogarna inom hans distrikt. Vem som än finge uppdraget sig anförtrott, synes i allt fall högst oegentligt att sålunda åt enskild person överlämna förvaltningen av offentliga institutioners tillgångar på den grund, att dessa institutioners utsedda förtroendemän ej rätt handhava sitt uppdrag. Någon verklig garanti för att därigenom det åsyftade ändamålet bättre vunnnes ägde man icke heller. I avseende härå må anmärkas, att förslaget saknar förvaltningsregler för det fall, att gode männen skulle göra sig skyldiga till försummelse eller annan vanvård; med förslagets ståndpunkt synes då ej finnas annan utväg än utseende av andra gode män eller godemansförvaltningens upphörande; i intetdera av dessa fall hade utvägen att begagna sig av godemansinstitutet visat sig tillfredsställande.

Bäst och säkrast synes vara att välja den ordning, som för närvarande gäller i fråga om städernas skogar, nämligen att, om skogens skötsel icke varder nöjaktigt utförd, den ställes under vård och förvaltning av skogsstaten. De skäl, som under förarbetena till det föreliggande förslaget anförts emot anlitande av denna utväg, synas icke kunna tillmätas avgörande vikt. Att, såsom det sagts, nämnda utväg, om rättelse efter anmaning icke vidtoges, måste tillgripas, antingen det begångna felet vore stort eller litet, och förty mången gång skulle innebära en oriktig proportion mellan fel och botemedel, är riktigt allenast under den förutsättning att eftersatta åtgärder icke kunna vidtagas av annan än ägaren eller förvaltaren, men förlorar sin giltighet, därest, såsom förut förordats, skogsvårdsstyrelsen tillerkännes rätt att ombesörja dylika åtgärder på ägarens bekostnad. Då vidare anmärkts, att skogens ställande under skogsstaten skulle vara en alltför tungrodd

apparat, torde detta skäl, vars innebörd ej närmare utvecklats, vila på samma förutsättning som det nyss anförda och förty förlora giltighet lika med detta. Och då slutligen förmenats, att ett överlämnande av förvaltningen åt skogsstaten skulle få smak av ett ställande under förmynderskap, har man i själva verket endast förblandat begreppen: ett förvaltningens anförtroende åt gode män är i det närmaste likställt med ett förmynderskap uti ifrågavarande hänseende, men en statlig förvaltning kan i ingen mån så anses.

Vad sålunda anförts har sin fulla tillämpning på de skogar, som omfattas av den föreslagna lagen, sedan därifrån undantagits skogar tillhörande fideikommiss och andra stiftelser av väsentligen enskild natur. Skulle dessa, emot vad lagrådet förordat, anses böra inrymmas inom samma lag, synes nödvändigt att beträffande dem i lagen stadga särskilda, för övriga skogar ej gällande, föreskrifter; och torde, såsom förut antytts, mot användning därutinnan av vitesinstitutet och anordningen med godemansförvaltning icke vara att framställa erinringar av den vikt, att sådan användning må vara uteluten.

Vi hemställa om ändring av förslaget till huvudsaklig överensstämmelse med vad av oss förordats.

Stenberg och Kôersner:

Då fråga ej är om fideikommisskog, bör vitesföreläggandet gälla den eller dem, som i skogens förvaltning företräda ägaren. Med anledning härav torde paragrafens första stycke underkastas någon jämkning.

Den i andra stycket av paragrafen föreslagna anordningen, att, om vitesföreläggande ej lett till att den försummade åtgärden utförts, och nytt vitesföreläggande ej anses tjänligt, förordnande skall meddelas om skogens ställande under gode mäns vård och förvaltning, kunna vi ej tillstyrka utan hemställa, att i det förutsatta fallet skogens förvaltning i stället överlämnas åt skogsstaten. I fråga om skalen för och emot dessa båda förvaltningsformer åberopa vi i huvudsak vad justitierådet Sundberg och regeringsrådet Thulin anført. Mot godemansinstitutet tala även de praktiska svårigheter, som följa därav att medel måste ställas till gode männens förfogande för uppdragets behöriga fullgörande.

Med justitierådet Sundberg och regeringsrådet Thulin instämma vi även därutinnan, att vi anse godemansförvaltning kunna såsom speciell anordning ifrågakomma med avseende å skogar, som tillhöra fidei-

kommis och andra stiftelser av väsentligen enskild natur, därest även dessa skola inrymmas inom kommunskogslagen.

13 §.

Lagrådet:

Bibehålles föreskriften därom att skog, som i förevarande lag avses, må kunna ställas under vård och förvaltning av gode män, synas de i förevarande § om sådan förvaltning intagna bestämmelserna böra ändras i nedan angivna avseenden:

Det synes vara mindre lämpligt föreskriva, att, där talan mot redovisning ej anställt inom viss tid, ansvarsfrihet skall anses beviljad, utan torde såsom påföljd av försummelse härutinnan böra stadgas, att vederbörande förlorat sin talan.

Kan överenskommelse om arvode ej träffas, torde frågan härom böra hänskjutas till prövning av domstol.

14 §.

Lagrådet:

Andra stycket av 1 mom. bör ej vara tillämpligt i annat fall än då olovlig avverkning å fideikommisssegendom företagits eller föranstaltats av egendomens innehavare. Med hänsyn härtill läser — därest lagrådets förslag om enskilda stiftelsers uteslutaude från förslaget ej vinner godkännande — ett förtydligande av momentets innehåll i nämnda avseende vara behöfligt.

Tillräcklig anledning torde saknas att vid konkurrens mellan ansvarsbestämmelserna i denna § och strafflagen tillämpa annan regel än lagrådet förordat vid 26 § 3 mom. av förslaget till skogsvårdslag eller det allmänna stadgandet i 4 kap. 1 § strafflagen. 3 mom. av nu förevarande § synes alltså böra i överensstämmelse härmed ändras.

Vad vid 26 § av förslaget till skogsvårdslag anförts därom att konfiskation av avverkat virke icke bör ifrågakomma i det fall, att avverkningen skett i strid mot avverkningsförbud, som sedermera upphävts eller gått åter, äger motsvarande tillämpning, därest, sedan överträdelse ägt rum av föreskrifter, givna med åberopande av den nu föreslagna lagen, beslutet angående dessa föreskrifter i anledning av däröver förd klagan varder upphävt eller ändrat.

Sundberg och Thulin:

Enahanda skäl, som av oss vid 12 § anförts till stöd för vår hemställan därom att de i förslaget intagna bestämmelserna om före-

läggande av vite måtte därur uteslutas, tala emot att med straff belägga begångna överträdelser beträffande kommundskogar och andra skogar av offentlig karaktär. Stadgande därom förekommer icke i gällande förordning angående förvaltningen av städernas skogar och synes ej heller för framtiden vara behöfligt eller lämpligt vare sig för dessa eller andra skogar av antydd art. Fog synes jämväl saknas för de föreslagna stadgandena om konfiskation av å sådana skogar avverkat virke.

Vid bifall till lagrådets hemställan om uteslutande ur förslaget av fideikommissskogar och skogar tillhöriga andra stiftelser av enskild natur lära alltså enligt vårt förmenande bestämmelserna i förslaget angående böter och konfiskation böra bortfalla.

15 §.

Lagrådet:

I överensstämmelse med lagrådets erinran vid 27 § av förslaget till skogsvårdslag torde även här böra närmare bestämmas, vilka hos skogsvårdsstyrelserna anställda befattningshavare skola enligt första punkten i förevarande paragrafs första stycke äga åtals- och beslagsrätt.

Av skäl, som lagrådet anfört vid nyssnämnda 27 §, synes böra stadgas, att åtalsberättigad, som från underordnad befattningshavare, vilken icke äger anställa åtal, erhållit anmälan om ett av denne gjort beslag, äger häva beslaget, om han finner det vara obefogat.

17 §.

Lagrådet:

Under återopande av lagrådets erinran vid 29 § av förslaget till skogsvårdslag hemställer lagrådet om sådan ändring av förevarande §, att andel i böter, vite, behållning å försäljning av förbrutet virke och ersättning för virke, som undgått beslag, ej tillerkännes åklagare eller beslagare.

18 §.

Lagrådet:

Om beslut är meddelat av skogsstatstjänsteman, torde, för undvikande av alltför många instanser, utan olägenhet besvär kunna få anföras omedelbart hos domänstyrelsen, som ej lär underlåta att, där så finnes nödigt, i ärendet höra överjägmästaren. Lagrådet hemställer alltså om ändring härutinnan i 3 mom., varigenom ock skulle i förevarande avseende åstadkommas den likställighet emellan skogsvårdsstyrelse och skogsstatstjänsteman, som 2 § i förslaget konstituerar.

20 §.

Lagrådet:

Beträffande första stycket har lagrådet redan hemställt om dess överflyttande till 5 §. Fjärde stycket torde såsom överflödigt böra utgå. I övrigt äro paragrafens bestämmelser av beskaffenhet att såsom föreskrifter till reglerande av övergången från den äldre lagstiftningen böra upptagas efter promulgationsstadgandet.

Anledning torde saknas att icke — i likhet med vad som stadgats i 4) av övergångsbestämmelserna i förslaget till skogsvårdslag — föreskriva viss maximitid för tillgodonjutande av utsyning eller avverknings-tillstånd enligt äldre lag, därest utsyningen eller tillståndet ej redan förut till tiden begränsats.

Med den avfattning tredje stycket erhållit skulle avverkningsrättens innehavare bliva skyldig ersätta skogsägaren dennas av rättighetens utövande föranledda kostnader för åtgärder till betryggande av återväxt, även om enligt nya lagen dessa åtgärder blivit mera omfattande än de, för vilka avverkningsrättens innehavare enligt äldre bestämmelser varit ansvarig. Då endast dessa bestämmelser böra vara reglerande med avseende å berörda ersättningsskyldighet, bör för utmärkande härav ifrågavarande stycke underkastas jämkning i avfattningen.

Lagrådet:

Då i gällande författningar, exempelvis speciallagstiftningen för skogar i Västerbottens och Norrbottens län, finnas stadganden, som skola ersättas av nya lagens föreskrifter, synes lämpligt, att genom lagens ingress uttryckligen upphäves vad i lag eller författning finnes stadgat stridande mot nya lagen.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 10 mars 1923.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Linders anmäler, efter gemensam beredning med chefen för justitiedepartementet, och redogör för lagrådets genom utdrag av protokollet över jordbruksärenden den 27 oktober 1922 inhämtade yttrande över förslag till lag angående vård av kommundskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar.

Härefter yttrar föredragande departementschefen:

1 §.

Av de erinringar, som vid förslaget granskning av lagrådet framstälts, är den mest ingripande den, som avser uteslutning ur förslaget av skogar å fideikommiss och andra enskilda stiftelser. Lagrådet åberopar, vad angår fideikommiss, som stöd för sin ståndpunkt härutinnan, att det med hänsyn till det intresse för sin skogs skötsel, som innehavare av fideikommissegendom finge antagas hava, skulle vara onödigt och olämpligt att nedtrycka detta intresse genom detaljerade föreskrifter ej blott angående avverkningsbeloppets storlek och uttagande utan ock om skogsodling, hyggesrensning, dikning m. m., allt med tillhörande kontrollåtgärder. På samma gång anser lagrådet emellertid, att vården om fideikommissegendoms skog icke skulle vara fullt betryggad allenast genom tillämpning å densamma av de för enskildas skogar enligt förslaget till skogsvårdslag ifrågasatta bestämmelserna, utan föreslår, att fideikommissskogar därutöver skulle underkastas upprättande av avverkningsberäkningar rörande deras avkastningsförmåga, som till beloppet

borde bestämmas och ej finge vid avverkningen överskridas, under det att skogsskötseln i övrigt finge bedrivas utan skyldighet att efterkomma särskilda föreskrifter. Lagrådet föreslår sålunda, förutom de båda kategorier skogsvårdsbestämmelser, som innehållas i det förevarande förslaget och i förslaget till skogsvårdslag, ett tredje stadium mellan dessa. Att en sådan anordning icke skulle vara ägnad att bidra till överskådligheten och förenklingen av skogsvårdslagstiftningen i landet, synes mig vara påtagligt, och den bör icke utan starkt tvingande skäl tillgripas. Sådana skäl kan jag ej finna föreligga. Beträffande boställskogar gäller ju, att avkastningen därav under varje innehavares tid uttages med vad som följer av och är förenligt med en utöver sagda tid sig sträckande skogsvård. Samma synpunkt och regel synes kunna göras gällande i fråga om fideikommissegendomars skogar. Någon hårdhet eller orättvisa bör så mycket mindre för innehavaren kännas häruti, som enligt förslaget en avsevärd medverkan vid upprättandet av hushållningsplan blivit honom tillerkänd. I sistberörda omständighet ligger ock — såsom jämväl av lagrådet i dess yttrande vid 5 § framhållits — en ej oväsentlig mildring av den kostnadsstunga, som plantvånget medför; härförutom är det i detta hänseende att bemärka dels att enligt förslaget fullständiga hushållningsplaner endast fordras beträffande de skogar, som kunna uppbära sådana, och dels att även enligt lagrådets förslag det skulle upprättas avverkningsplaner, vadan det i allt fall endast bleve fråga om den merkostnad härutöver, som kräves för en fullständig plan.

På grund av det anförda har jag ansett fideikommissegendomars skogar böra bibehållas uti förslaget, och i överensstämmelse härmed jämväl andra stiftelseskogar, som av lagrådet ansetts böra därur utgå.

Vad i övrigt av lagrådet anmärkts vid 1 § i förslaget har blivit iakttaget.

Vad angår av en ledamot till införande i lagen förordad föreskrift, varigenom med äganderätt likställdes stadgad åborätt eller ständig besittningsrätt, torde en dylik föreskrift icke vara erforderlig. Saknaden därav i de hittills gällande bestämmelserna i ämnet lära icke hava föranlett några vanskligheter vid tillämpningen av dessa, och det antydda behovet har icke heller vunnit understöd av de övriga ledamöterna i lagrådet.

Beträffande 4—6 §§ hava av lagrådet angivna anvisningar blivit följda. Dock har rörande sådana föreskrifter, som omförmälas i sista stycket av 5 § 2 mom. och vilka av lagrådet ansetts böra meddelas av

Konungen i stället för, såsom det remitterade förslaget angav, av domänstyrelsen, den jämkning vidtagits, som framgår av den nya lagtexten. Härmed har avsetts att inrymma rätt för Konungen att överlåta utfärdandet av de rent tekniska föreskrifterna åt domänstyrelsen, medan fastställandet av kostnads- och andra mera viktiga bestämmelser förbehålles Konungen.

7 §.

Av två ledamöter i lagrådet har ifrågasatts, att i tredje stycket av 7 § återupptaga skogslagstiftningskommitténs stadgande, att skogsvårdsstyrelsen skulle bestämma, om och i vilken utsträckning i detta stycke omförmäld nyttjanderätt finge utövas. Den fara för innehavaren av dylik rätt att överskrida vad lagen medgiver honom, med hänsyn vartill nämnda erinran gjorts, torde emellertid ej vara så stor, då emot sagda rätt och dess utövning står ägarens intresse, att densamma icke går för långt och att övervaka att så ej sker. I händelse av osäkerhet å någondera sidan lär en hänvändelse till skogsvårdsstyrelsen komma att ske, varför mindre omgång torde tarvas än om uttryckligt tillstånd skulle behöva begäras hos och meddelas av styrelsen.

12—13 §§.

Emot det första av de medel, som i förslaget införts mot försummelse att vidtaga föreskrivna skogsvårdsåtgärder, nämligen föreläggandet av vite, hava tvenne av lagrådets ledamöter anført, att detsamma ej vore ägnat att vinna tillämpning å i förslaget avsedda, juridiska personer tillhöriga skogar, som samtliga i större eller mindre grad ägde offentligt-rättslig karaktär. I likhet med de båda övriga ledamöterna anser jag emellertid något hinder icke föreligga för användningen av vitesinstitutet i förevarande fall. I fråga om möjligheten att i stället för vitesförfarande låta skogsvårdsstyrelsen föranstalta om verkställandet av försummade åtgärder på vederbörandes bekostnad vidhåller jag, att det skulle vara mindre lämpligt med ett dylikt skogsvårdsstyrelsens sporadiska ingripande i en systematiskt ordnad skogsskötsel. Därtill må även framhållas, att under det uttagandet av ersättning för av skogsvårdsmyndigheten verkställda åtgärder i regel torde för en enskild markägare i viss mån verka som en press på ägaren, något dylikt icke skulle äga motsvarighet beträffande de markägare, med hänsyn till vilka vitet ansetts otjänligt. Dylik kostnadsersättning skulle nämligen utgå ur den juridiska personens — ägarens — förmögenhetsmassa, medan däremot förelagt och försutet vites uttagande bör rikta sig emot den eller dem, som företräda ägaren i förvaltningen av skogen.

Att fall kunna tänkas inträffa, där det visar sig nödvändigt, att

förvaltningen av ifrågavarande skogar fråntages ägaren, har även lagrådet funnit. Men i stället för förslaget anordning, att i dylikt fall överlämna förvaltningen till särskilda av länsstyrelsen utsedda gode män, har lagrådet såsom bäst och säkrast förordat förvaltningens övertagande av skogsstaten. Då lagrådet såsom skäl härför anført, att det torde bliva förenat med svårigheter att finna kompetenta och villiga personer att åtaga sig dylikt godmanskap, kan jag icke dela denna farhåga. För att en sådan åtgärd som skogsförvaltningens fråntagande från den regelrätte utövaren skall tillgripas, måste givetvis en ganska långt gången vårdslöshet i utövningen därav hava förekommit. Där så skett, lærer det icke vara svårt att påträffa för skogsvården intresserade personer, även inom vederbörande kommun själv, vilka av omtanke om skogen vilja och kunna åtaga sig uppdraget. Att ett dylikt framträdande skulle medföra sådan animositet och därmed förenade följder, som i lagrådets yttrande antytts, lærer dessbättre numera icke behöva räknas med. Bland andra senare tiders tecken på en förändrad uppfattning i orterna om skogsvårdsfrågor och dessas betydelse för det allmänna må nämnas de förhållanden och krav, som lågo till grund för tillblivandet av lagen om bysamfälligheter m. m. Då det av lagrådet ansetts såsom oegentligt att åt enskild person överlämna förvaltningen av offentliga institutioners tillgångar på den grund, att dessa institutioners utsedda förtroendemän ej rätt handhaft sitt uppdrag, må det framhållas, att det här icke är fråga om ett tillrättaläggande av den vårdslösade förvaltningen allenast för de angivna institutionernas egen skull, utan även gäller det allmännas intresse av en god skogsvård, och att gode männen bliva skogsvårdsstyrelsens eller länsstyrelsens förtroendemän vid dessa myndigheters övervakande av berörda allmänna skogsvårdsintresse.

Den av lagrådet förordade anordningen att eventuellt ställa en försummad skogsskötsel under skogsstatens vård och förvaltning synes ägnad att väcka vissa betänkligheter. Såväl i fråga om den förevarande lagen som beträffande den föreslagna skogsvårdslagen har det systematiskt iakttagits, att icke någon tillsyn eller annan befattning med lagarnas efterlevnad tillagts skogsstaten, och redan med hänsyn härtill skulle det te sig främmande att för nu ifrågavarande fall göra någon rubbning däruti. Även kan det göras erinringar mot en anordning, varigenom skogsstatstjänstemännen uti utövningen av dessa åligganden skulle komma att stå under skogsvårdsstyrelsernas uppsikt.

Av tvänne ledamöter har såsom ytterligare skäl mot godemansinstitutionen anförts, att det skulle vara förenat med praktiska svårig-

heter att få erforderliga medel ställda till gode männens förfogande för uppdragets behöriga fullgörande. Något dylikt har emellertid icke anmärkts beträffande fideikommisskogor, och någon anledning, varför det skulle vara svårare att få sådana medel för exempelvis kommunskogar än fideikommisskogor, torde ej finnas. Det är dessutom att ihågkomma, att kravet på de under lagen hörande skogarnas behandling i förslaget är lämpat efter dess förmåga att bära upp åtgärder av större eller mindre omfattning.

På grund av det anförda har jag icke ansett mig kunna vidtaga någon ändring i förslaget i förevarande delar.

13 §. Då det synes ligga närmast till, att länsstyrelsen, som förordnar gode männen, jämväl avgör eventuell tvist om arvodesbeloppet, samt lagrådet icke angivit något skäl för sin hemställan, att ändock dylik tvist borde hänskjutas till prövning av domstol, har förslagets ståndpunkt i denna del bibehållits.

14—18 §§. I dessa paragrafer hava av lagrådet framställda erinringar blivit iakttagna vid överarbetningen, i vissa delar dock endast i den mån och på sätt som skett vid motsvarande bestämmelser uti den föreslagna skogsvårdslagen.

Beträffande 14 § må framhållas, att då någon konkurrens med allmänna strafflagen icke torde kunna förekomma beträffande bestämmelserna i 2 mom. samt ej heller i fråga om sådana fall i 1 mom., som gälla fideikommissinnehavare, det i 3 mom. ej torde behövas någon regel angående förbrytande av avverkat virke.

Vad angående 20 § i det remitterade förslaget av lagrådet uttalats har blivit följt; dock har bestämmelsen i fjärde stycket därav ansetts lämpligen böra stå kvar i överensstämmelse med vad som skett i fråga om liknande bestämmelser uti förslaget till skogsvårdslag.

Föredragande departementschefen uppläser härefter omarbetat förslag till lag angående vård av kommunskogar, sockenallmänningsskogar samt vissa stiftelsers, föreningars och sällskaps skogar, vilket förslag finnes såsom bilaga fogat vid detta protokoll, samt hemställer, att förslaget måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Hög-

het Kronprinsen-Regenten förordna, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Rune Thygesen.
